

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACȚIA

și
ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Listele electorale.

Cu începerea unei viitoare, se vor întocmi listele electorale. Alegerile parlamentare din vara viitoare se vor face pe baza acestor liste! Îndoiță grija trebuie să avem, deci, ca aceste să se întocmească cu cea mai mare bărbărie de seamă.

Cine și cum poate ajunge în listă, va să zică mi drept de vot, se lămurește în broșurile date de Comitetul Național. Rugăm pe bărbații buni de încredere, să răspândească pretutindeni acele broșuri. Alegătorii români găesc în ele prețioase îndemnuri, cu cine au să voteze. Mai rugăm pe bărbații noștri de încredere, să lămurească pe săteni, că în fața comisiilor pentru liste, oricine se poate supune din nou la examenul de scris și cetit!!! Se pot supune și cei care nu au fost lăsați peste tot la examen, și cei care s'au supus odată, dar au fost „trântiți”.

Să lămurească apoi pe săteni, că examenele se fac fără plată și fără gloabă! S'a răspândit, știrea prin unele ținuturi, că cel ce nu trece la examen, are să fie globit, adică va să plătească o pedeapsă oarecare în bani. Știrile mincinoase trebuie desmintite cu fermitate!

Să-i lămurească în sfârșit, că examenele se fac românește, și după cartea de cetire din clasa VI-a poporală, nu după cuvintele ce-i toacă în cap cutărui notăreșel.

Apelăm din nou la toți intelectualii români, să aias la tinerime, ca peste vară să țină conferințe și sfat cu poporul, despre legea electorală, în loc de alte chestii mai puțin actuale. Să lămurească învățătorii bihoreni, la Pocola, să lămurească pe săteni, că examenele se fac românește, și după cartea de cetire din clasa VI-a poporală, nu după cuvintele ce-i toacă în cap cutărui notăreșel.

BIROUL CENTRAL
al partidului naț. român.

Bietul Burg Kornél.

...De n'ar fi fost nu s'ar povesti...

Burg Kornél, căpitanul poliției de graniță din Predeal isprăvise cetitul. Aruncând pe masă „Budapesti Hirlap”, aprinse o țigaretă românească, pe care străluceau cuvintele: „Prințul Carol” R. M. P. (Regia Monopolurilor Statului). Ziarul imperialismului maghiar îi liniștise îngrijorările patriotice. Va să zică vizita lui Sassonow la București și a țarului la Constanța nu sunt preludiile unei orientări nouă a politicii României. Ele sunt numai niște simple acte inofensive ale curtosiei internaționale. Cândva, pe la sfârșitul veacului al XIX-lea îi făcuse regele Carol o vizită țarului. Acum, aducându-și aminte în veacul al XX-lea că eticheta spaniolă a curțiilor pretinde întoarcerea vizitelor, țarul a plecat la Constanța. Atâta tot. Așa scrie la gazetă însuși Rákosi Jenő. El știe ce se petrece după culisele politicii mari; nu înzadar este el părintele natural al imperialismului maghiar! Țarul își achită datoria socială față de regele României, ca după aceea să-l poată primi fără jenă pe contele Károlyi. După Poincaré vine țarul la rând. Tovărășia de armă a Rusiei a dobândit-o Károlyi pe seama națiunii parte prin intermedierea presidentului republicii franceze, parte prin discursurile sale ținute în America.

Strămoșii lui au făcut „transacțiunea” cu Habsburgii, tradându-l pe Rákoczy. Strănepotul, mulțumită independenței și genialității politice, ce i le asigură venitele moșiilor rakocziene primite de strămoși ca

răsplată dela Habsburgi poate astăzi face în numele națiunii „transacțiunea” cu Muscatul”. — Și plimbându-și ochii pe norii fini de fum aromatic, Burg Kornél fantasează mai departe. — „Al naibii diplomat, Tisza nost!... Țăranii ruși din Ung și Bereg stau închiși pentru propagandă panrusă și pentru conspirație cu contele Bobrinski. Bine i-a mai purtat de nas pe proștii de ei bravul Duliscovics, la porunca lui Tisza. Károlyi și Holló și Lovászy pot să atace Austria după plac o pot ataca și pe Germania, în adunări populare ori în „Magyarország”. Ei pot în dragă voie slăvi Rusia care totdeauna a priceput tendințele națiunii maghiare. Da, Tisza are dreptate când ajută pe sub mână acțiunea rusofilă inaugurată de Károlyi, combătându-o tot el cu jumătate gura — în public. Neamțului din Viena, arătând asupra țăranilor lui Kaba-liuc, osândiți la pușcărie — Tisza îi dovedește pe ușor sentimentele sale antirusești. Dar Károlyi e Károlyi și e deputat, împreună cu Holló și cu Lovászy. Ei nu sunt țărani ruteni. „Magyarország” e ziarul lor, ziarul ideii națiunii unitare și indivizibile maghiare. Șiret om Tisza asta. Ce bine momeste pe nemții din Viena.

Și căpitanul de graniță, simpaticul Burg Kornél, mai aprinse o țigaretă: Prințul Carol R. M. S. Apoi continuă cu fantaziile atât de dulci ale ori cărui maghiar patriot. „Cu ajutorul Moscoviților Ungaria va fi emancipată de sub tutela Austriei. Visul lui Rákoczy și al lui Kossuth se va împlini. Ehei! Ce mai ma-

Păianjenul.

Măiestra lucrare în proză a lui Edmond Harancourt, care care v'am vorbit în mai multe rânduri și din ale fragmente, apărute în „Journal” am tradus una și cetitorii acestui ziar, a apărut în sfârșit în volum. El este Daah, cel dintâi om. Opera aceasta e o reînnoire a vieții omului primitiv, din vremea când înțelesul nostru strămoș rătăcea, sălbatec și gol, pe melecoalele epocii cvaternare sub ploile nemiluite cari cădeau din cerul veșnic mohorit. Edmond Harancourt a dat o lucrare a sa, dovada unei intuiții într'adevăr geniale. El urmărește în cele dintâi ființe omenesti stăruința instinctului și deșteptarea inteligenței cu o adâncă perspicacitate. El pătrunde până în străfundul gesturilor pe cari le facem și astăzi în lupta pentru trai. El ne explică obârșia tovarășiei, convențiilor, a amorului omenesc cu o neîntrecută claritate. Probabilitățile pe cari ni le expune marele autor, suntem îndemnați a le lua drept certitudini. Nici un om n'a isbutit să trateze acest subiect cu atâta simț și strălucire. Cartea lui Harancourt este un monument literar.

Este mai ales o operă de esență prețioasă și interesantă cu o conștiințozitate cu care majoritatea scriitorilor din ziua de azi nu ne-au prea obișnuit. Cât de interesant, cât de simpatic, cât de bine studiat și, mai ales, cât de omenesc răsare, din paginile autorului francez în sufletul omului! În luptele, în cruzimile, în grijile, în suferințele și antipatiile lui, îl înțelegem așa de bine! El ne arată și viața lui, ne apar ca niște adevărați stră-

Imi fac o datorie, traducând aci un fragment din opera neîntrecută a lui Edmond Harancourt. Cetitorii o vor aprecia. — Adrian Corbul.

În picioare, în fața muerii, Daah căsca. Prin enorma deschizătură a gurei lui, ea îi zări cerul gurei, roșu ca o rană, și foarte înalt boltit; trei zeci și doi de dinți năpraznici îi împodobeau fălcile, și măselele, în fund, păreau ca niște stânci albe.

El închise gura și se învărti pe loc, ca să inspecteze împrejurimile; apoi, simțindu-se obosit, se așeză pe vine lângă femeie, între ea și măciuca lui; și cum ședea astfel, cu bărbia alipită de genunchi și cu mâinile la glesne, el rămase nemiscat, cu gâtul întins, cu gura deschisă; privirea îi era ațintită asupra unui tufiș la zece pași în fața sa, dar nici o imagine nu intra în el.

Erau într'una din acele clipe rele când simțeau în făptura lor întregă greutatea descărajării acumulate de atâtea eforturi veșnic aceleași și cari nu schimbau nimic în viața lor. Vi-sarea asta jalnică, nu era decât o oboseală a trupului interpretată de creierul lor... Din când în când femeia se întoarce către bărbat, ca să-i caute în prunile direcția spiritului lui.

Deodată, ea-l împinge ca să-i arate, colea, aproape de ei o viespe prinsă într'o pânză de păianjen, și care se sbate în mijlocul firelor. Daah râde. Păianjenul sosește. Părechea omenescă se interesează la acest spectacol; dar femeia

nu descoperă într'insul acelaș lucru ca și bărbatul: Ta resimte în nervii ei groazele animalului care va fi devorat, în vreme ce Daah triumfează la actul aceluia care va devora. El supraveghează jocul labelor cari se întind brusc spre pradă, și cari se retrag cu prudentă; el constată rezultatul mișcărilor; el concepe ideea unei curse pe care o găsește comodă și demnă de invidie; el este gelos pe acest vânător pentru ingenioasa sirenă care-i permite să-și aștepte vânatul fără străduințe, și să-l înhațe fără pericol, în loc de a-l urmări mereu, — mereu... El se gândește la dânsul; rodnică invidie semintește în el. A invidia, este aproape a căuta. Imitatorul lumii își dă el seama în fundul priceperii lui de vre-o șansă posibilă de a ști cândva să facă tot așa de bine ca insecta?

Viespea e moartă. Păianjenul nântecos i-a supt măruntaele; acum el își repară plasa, și Ta se apleacă să vadă cum lucrează; niciodată până acum ea n'a cercetat această pânză ușoară care oscilează și care tremură, aceste fire cari iradiază, aceste fire cari se încrucișează. Ea vede rețeaua formându-se din nou, și, în fața agilității micului animal care poate să țeară un voal, ea râde la rândul ei; râsul ei e de pe acum o admirațiune. Dar ochii ei, în curând obosiți, se înalță către arbori; lianele cari se încrucișează din ramură în ramură, deasupra capului ei, seamănă cu firele pânzei: ea smulge una, și a doua și a treia; ea le întinde cu gravitate; ea se încearcă, foarte atentă, să le înoade, întocmai ca păianjenul....

ghiarizare a la minute vom face atunci. România vom ceda-o Rusiei, iar noi, în 10 ani isprăvim cu Valachii, cu trădătorii de ei! Cine nu se va maghiariza va fi expulzat ori împușcat. Averea, în tot cazul o să le fie confiscată pe seama fondurilor de colonizare maghiară.” — Și Burg Kornél dădu energic cu pumnul în masă și răcni cu glas tare:

„Minden ember legyen ember és Magyar
A kit e hon magyar ege betakar!”*

In clipa aceasta intră un jandarm de graniță: „Domnule căpitan, înștiințez cu supunere, a sosit prim-ministrul României cu automobilul”.

„Cine?”

„D. Brătianu, prim-ministrul României”.

„Menjen a fenébe! ce vorbești prostii? doar Brătianu e la Constanța”.

„Jelentem alásan, e la Predeal.”

Căpitanul nostru nu mai spori vorba. Ieși!

Ajuns în fața dlui Ion Brătianu nenea Burg salută respectuos românește:

„Sălutare Excelență, da iute ajuns la Predeal”....

„Să-mi dai voie dle căpitan să te prezint dlui ministru de externe rus Monsieur Sassonow, — monsieur le capitain Cornel Bourg. — Ne dai voie dle căpitan să facem o mică plimbare pe romantica vale a Timișului, în jos. Știi, d. Sassonow este un mare amator al regiunilor frumoase. Un suflet de visător”.

„O — mărog, cu plăcere, pórunciți! S'il vous plait.”

O călduroasă strângere de mână a dlui Brătianu, un zîmbet devotat al dlui căpitan și automobilele pornesc, trecând frontiera.

Rămas singur, bietul Burg Kornél aprinse din nou o țigaretă: Prințul Carol R. M. S. Apoi bombăni cu jumătate gura:

„Românul trece cu Rusul Carpații.

Hm! Afurisită tovărășie.

Bine că se grăbește contele Károlyi să asigure națiunii maghiare ajutorul Rusiei în

*) Ori cine de sub bolta cerească maghiară a acestei patrii să fie om și să fie maghiar!

Ea nu știe să facă noduri; degetele ei se încurcă în lianele cleioase cari alunecă și se răsucesc. Incurând ea-și pierde răbdarea și își strânge fălcile cu necaz.... S'a sfârșit: femeia răcnește cu mânie; ea striveste lianele în pumni și le asvârle în noroi.

In vremea aceasta, insecta și-a isprăvit lucrarea: pânza e restaurată; găurile au dispărut. Dar Ta nu mai admira nimic; ea privește cu un ochiu răutăcios opera îndeplinită; ea nu știe că de mii de veacuri păianjenul își exerciază arta; ea nu cunoaște decât propria ei neputință; ea turbează. Brațul ei se întinde și crapă plasa. Insecta cu lucrarea ei, a dispărut.

Femeia își reia atitudinea și nemișcarea ei, cu cele două brațe prinse în jurul genunchilor. Gestul ei răsunător a liniștit-o, dar langoarea ei persistă; din nou, privirea ei se înalță către frunziș, în care se pierde cu un gând vag. La vederea lianelor, amintirea nereușitei ei îi revine în minte. Atunci ea-și pleacă fruntea către mâna ei pe care o cercetează îndelung. Ea își mișcă degetele ei groase. Ea visează, Daah o înțelege, și numai decât el începe aceleași gesturi; el deschide mâna sa dreaptă, apoi pe cea stângă; el le închide, le întoarce în toate părțile, le privește pe față și pe dos, își îndoiește articulațiile, își îndreptează falangele.

Cu un aer stupid și trist, el contemplează această unealtă, care va fi instrumentul geniului său.

contra Austriei și Germaniei. Mare om mai e Károlyi dar tot mai mare e Tisza, care știu să zăpăcească pe cei din Viena!...

Tisza cu Viena, Károlyi cu Rușii.

Ce mai vreau bieții de Valahi ai noștri cari țin cu Viena și cei din România cari țin cu Rușii? S'ar putea oare ca Neamțul și Rusul totuși să prefereze nealcoșilor de Maghiari pe niște Valahi opincari?”

Și bietul Burg Kornél privi îngândurat spre Peatra Craiului. Atât de îngândurat încât numai ce se pomeni că se stinse țigareta Prințul Carol R. M. S. Hg Cl.

ORGANIZAȚIA. „Biroul central” ne avizează, că a primit din cercul electoral Tășnad, com. Sălaj, procesul verbal despre ședința de constituire a comitetului local, conform hotărârilor aduse în Clubul comitatens sălăjean, la adunarea din 18 Mai 1914. Comitetul local, s'a constituit alegând 2 secretari generali, 1 casier, apoi pentru fiecare cerc de votare câte un al doilea președinte și 1 secretar, iar pentru fiecare comună a designat câte 1 bărbat de încredere. President este Dr. Coriolan Steer, secretari sunt Dr. Alexandru Kis și Dr. Virgil Murășanu, cu toții avocați. În procesul verbal trimis Biroului central, sunt înșirați și toți ceilalți secretari, al doilea președinte, bărbați de încredere, etc. — S'a hotărât cumpărarea și răspândirea broșurilor despre noua lege electorală, editate de comitetul național, ținerea de conferințe pentru popor, înscrierea de membri pentru partid și participarea la serbările lui Bănuțiu în 26 Iulie, la Bocșa. Cu veghere la întocmirea listelor electorale s'a încredințat un comitet compus din dd. Vasile Oros, Domițian Cupșa, Dr. A. Kis și Dr. V. Murășanu, iar cu asemănarea listelor noi cu listele din 1913, s'a insercinat bărbatul de încredere al fiecărei comune. — Bineînțeles constituirea aceasta e provizorie; până se va stabili regulamentul general.

Vești de constituire ne-au mai venit din comitatele Alba-Inferioară, Brașov și Turda-Arieș. Acest din urmă comitat își stabilise un regulament separat, publicat în „Gazeta Transilvaniei”. Săptămâna viitoare se vor întruni și intelectuali din comitatul Aradului, pentru a hotărâri în chestiile de organizație.

După vizita țarului în România. Marele ziar vienez „Reichspost” publică sub acest titlu la loc de frunte un articol iscălit de d. L. Iliescu, despre rezultatul vizitei dela Constanța:

Rezultatul întrevederii — scrie d. Iliescu — a fost cu totul altul de cum s'au temut câteva ziare austriece în pesimismul lor. Trebuie să știm însă înțelege toastele rostite la banchetul oficial. Aceste toast de fapt nu sunt fără colorit. Din contră avem impresia, că în ele au fost expuse cu cuvinte clare întrebările ce și cum. În toastul regelui României s'a făcut amintire de frăția de arme a armatelor română și rusă, de pe câmpiile de luptă din Bulgaria, amintiri, cari n'au dispărut din nici un suflet românesc și care reînviere mereu amărăciunea simțită pentru nedreptatea ce li s'a făcut. A fost poate această reamintire a frăției de arme o dovadă că nici regele Carol n'a uitat răpirea Basarabiei.

De aceea el a vorbit numai de „raporturi excelente”, cari s'au încheiat între imperiul rusesc și România, iar nu despre o prietenie. Dimpotrivă țarul a vorbit despre o prietenie, care se sprijinește pe simpatiile reciproce ale acestor două popoare și care totodată corespunde tradițiilor istorice și intereselor celor două țări vecine. Dela o concepție până la ceaaltă e o săritură mare. Re-

gele Carol a fost moderat, corect și precaut, țarul dimpotrivă mai intim și mai entuziasmat.

România are interesul cel mai mare, ca Dardanelele să rămână și pe mai departe în posesiunea Turciei și ca nime să nu se poată întări la cornul de aur. Cu un cuvânt să se mențină actuala situație. Trecerea Dardanelor în posesiunea Rusiei ar însemna moarte comerțului român în Marea Neagră. Aceasta ar fi un pericol permanent pentru independența României și un mijloc de presionare asupra politicii ei. Milioanele votate în zilele trecute pentru întărirea flotei rusești din Marea Neagră ar trebui să fie pentru România un memento și să o îndemne la precauțiune.

Dorința Rusiei de a obține cu prilejul întrevederii o depărtare a României dela Austro-Ungaria, după toate aparențele nu s'a implinit. Zădarnic a încercat presa rusească și franceză să evoce lăptoma Ardealului; poporul se va gândi cu toate aceste încercări la realitatea tristă, la provincia de peste Prut.

Cine poartă vina pentru înstrăinarea României? D. major în retragere G. Fleșariu publică în „Salzburger Volksblatt” un articol intitulat „Dreptă vizita țarului în România”, în care arată că vina pentru îndepărtarea României de monarhie o poartă singur numai Maghiarii. Iată ce scrie d. major Fleșariu:

„Acum putem șterge din calculul nostru militar cinci corpuri de armată românești, fără să fi câștigat măcar numai o companie de Bulgari pe partea noastră”. Aceasta o scrisesem chiar acum un an tot la acest loc. Foarte natural că Berchtold, Tisza, Kania au declarat aceasta de povești. Dar acum putem zice: „Rezultatul final al politicii reșite a diplomației noastre e că acum putem să începem cu înființarea de 5 noi corpuri de armată, cu care să înlocuim cele 5 corpuri ale României, pierdute pentru noi, dacă ea va rămâne neutrală; eventual 10 noi corpuri de armată, dacă politica oligarhilor noștri împing respective au împins România pe partea Rusiei. Iar tu „guter Swob” poți plăti cheltuielile cu 70 procente pentru toate prostiile politice ale tovarășului tău „János” al cărui „talenți înăscuți” l'au lăudat în presa oligarhică din Viena: deputați germani ca Dr. Steinwender și Doberner.

Considerând vizita țarului la Constanța, judecata competentă asupra raporturilor regatului cu monarhia este natural cea a presei române, și a politicianilor și bărbaților de stat români competenți. Ascultând glasul acestora e de o mare însemnătate pentru noi Austriecii judecata pe care o redau scurt în următoarele cuvinte, nemaistruite dar clare și adevărate: România actualmente nu aparține nici triplei alianțe și nici triplei antante. Ea e neutrală și urmărește o politică națională — politica mâinei libere. România nu e împotriva triplei alianțe, ea are chiar raporturi excelente cu Germania și Italia, pentru că ambele state au știut prețui valoarea mare a României și întregii români.

„Deutsch-Österreich” scrisese nu de mult că deviza României e: Voim să trăim ca cetățeni credincioși în fiecare stat, în care locuim, dar în tot locul numai ca Români. Dacă nu vom mai putea trăi ca Români, atunci mai bine dorim să murim ca Ruși, dar nici când ca Maghiari. Mai bucuras ne lăsăm înghițiți deodată de un urs, decât să fim chinuiți de cloțani în mai multe rate”. Aceste sunt cuvintele celui mai mare și mai înțelept politician nu numai al tuturor Românilor, ci și din întreaga Austro-Ungaria. Aceste sunt cuvintele marelui bărbat de stat pătruns de patriotismul pentru monarhie, care va să vină cu ideile lui întemeietoare și îndrumătoare spre noi direcții, cari singur ne pot aduce mântuirea imperiului nostru glorios. Urra imperiul nostru iubit! Urra mântuitorul asteptat cu ardoare, care vină curând ca să putem șterbi cu toții în deplină bucurie reîntoarcerea prietenului nostru firesc și vecin în rândurile noastre.

Nouă invenție românească în aviație.

Monoplan cu aripi mobile. — Invenția unui țaran român din Macea.

Căneala veche și eminentamente românească cu talentele părăginate, azi ni se prezintă într'o formă isbitoare a realității. Nu începe îndoiială că țărâna, acest rezervor inepuizabil de energie națională la toate neamurile, ne furnizează cele mai reale talente pentru domeniile științifice superioare. Mai ales noi Românii am avut ocazie de nenumărate ori să ne convingem despre aceasta; dar avut-am prilej de mai multe ori să ne plângem, având cunoștința aproape fiecare dintre noi despre câte un țaran simplu dela sat, înzestrat dela natură cu cele mai frumoase daruri, cari recunoscute și valorificate, la neamurile înaintate scot la iveală artiști celebri în diferite ramuri, oameni de știință etc. La noi însă aceste talente rămân în starea lor primitivă, nu se pot afirma; cel mult va fi un căntăreț cunoscut în șapte sate, un țaran cu mîntea ageră pe care îl admiră domnii ocazional, un iscusit constructor de case țuguiate pe care îl pomenesc nepoții — mai mult nimic.

Dar nimeni nu ar fi fost dispus să creadă, că acest țaran simplu își frământă mîntea să rezolve probleme tehnice din cel mai modern domeniu al aviației, probleme pe cari specialiștii apusului nu le-au putut rezolva încă. Totuși, ne-am convins...

Făcându-mi Duminecă după amiază plimbarea obișnuită, înaintea unei cafenele din centru mă întâlnesc cu un bun cunoscut, dl G. Ranta, funcționar la o bancă din localitate. Din vorbă în vorbă îmi istorisește că are acasă un frate plugar harnic cu numele David, care în timpul hodinei cetește mult. Mai cu seamă urmărește cu atenție minunile tehnicii moderne și de mic copil a minunat satul cu o morișcă de vânt, care pompa apa din fântână. De curând a construit un aeroplan ingenios, complicat...

Aci a trebuit să fac și eu un gest de nedumerire, ca fiecare în locul meu. Dar dânsul cu stăruință continuă să-mi spună că uite, a fost deunăzi cu aparatul primitiv, ticluit în miniatură din lemn, la o expoziție de modele în Budapesta, unde a și fost medaliat. Deși sosise cu o zi în urmă, când juriul deja trecuse, la raportul experților însuși președintele contele Zichy a mai zărit să vină odată să examineze acest aparat, care singur a prezentat o inovație originală între cele 70 de modele expuse. Bine înțeles, schița primitivă de lemn a aparatului, pe deasupra construită de un netehnician sărac, s'a pipernicit pe lângă celelalte modele executate din aluminiu și cu motor în miniatură; totuși s'a spus că-l breveteze repede și să înainteze schița la locurile competente, ca să o studieze și să i se dea apoi ajutor ca să o realizeze. Ceeace dânsul ca bun român ezită să o facă: să lase o invenție românească să fie utilizată de străini...

Am mers apoi împreună la locuința dânsului, unde mi-a arătat și mi-a explicat minunata pasăre, ce-și întinde aripile și la nevoie le închide, merge pe uscat și pe apă deopotrivă. Am văzut medalia cu tricolorul maghiar — premiul dela expoziție — câteva ziare maghiare cari menționau aparatul și fotografiile dela fața locului. Cu puțină cunoștință de tehnică, ce ni le indică profesia de gazetar, am putut constata că mă aflu în fața unei invenții geniale pe terenul aviației. Mai ales îmi suna mereu în urechi că invenția e a unui simplu țaran român, tânăr de 23 ani cu 6 clase elementare — și că străinii o apreciază, ar voi chiar să o acapareze. Nici vorbă am alergat într'un suflet să raportez celor în drept, despre cele auzite și văzute.

Ieri aparatul a fost adus la noi în redacție,

astfel l-am putut examina cu de-a mărunțul. Aparatul e monoplan, tip original. Aripile sunt întărite pe o roată, care învârtindu-se în cavitatea circumferenței unei alte roți mai mari pot fi aduse cu ajutorul cârmei în poziție verticală, și închise îndărăt. Astfel aparatul poate rula ca un automobil pe acelaș drum strâmt pe unde merg și trăsurile, ceea ce e un avantaj colossal pentru locomoțiune. Cârma de înălțime și profunzime se face cu ajutorul aripilor — o inovație absolut originală — cu cari stau în legătură și fac aceleași mișcări pentru menținerea echilibrului, și alte două aripi mici dîndărăt. Manevrarea la dreapta și stînga se cârmuiește cu picioarele, ca la biplanele sistem Farman, dar inventatorul are de gând să le concentreze la cârma singură din mîni. Pe lângă aceasta prin învîrtirea unei manivele dela locul pilotului, roțile pe cari rulează aparatul se ridică și dedesubt ajung luntrițele de hidroplan, putându-se astfel lăsa pilotul cu aceeaș comoditate pe apă, cu care aterisează pe uscat.

În general aparatul se prezintă foarte gingaș și elegant. Nu e nimic complicat — deși ideea e complexă — totul pare o combinație foarte simplă. Ce privește stabilitate, dimensiunile, proporțiile aparatului, rămâne ca la execuția lui în mărime naturală să fie compilate de experți. O schiță fidelă în cuvinte, fără ajutorul unui clișeu sau desen, e greu de redat.

De altcun nu noi suntem chemați să ne pronunțăm asupra invenției, nici nu e timpul să dăm sfoară în țară, până ce nu va trece prin mîinile specialiștilor. Ca laici doar am putut constata că avem de a face cu o inovație absolut originală și de mare importanță în aviație — dovadă admirația și interesul manifestat de străini la expoziția din Budapesta, prin urmare la locuri mai competente.

Nu începe îndoiială că acel țaran simplu nici că ar fi în stare să execute aeroplanul așa ca să sboare, deoarece îi lipsesc cunoștințele de tehnică indispensabile. Destul că a dat o idee genială, care eventual s'ar putea realiza și pune în practică — și ne-ar ajunge o amară decepție când invenția românească ar fi fructificată de străini.

Ceeace am înșirat aci, în termeni cât se poate de lapidari, ar avea numai scopul să atragă atenția forurilor competente românești și să determine o intervenție din partea lor în sensul ca invenția să fie examinată și judecată după valoarea ei, înainte de a fi apreciată și eventual acaparată din partea altora.

Iar ceea ce ne ridică moralul și ne însuflețește — e faptul că în mîntea unui țaran român, simplu plugar, s'a putut zămislî o idee genială, care poate însemna reforma aviației, ori cel puțin să pună în uimire o lume întreagă de tehnicieni. Și să presupunem că planul s'ar dovedi neexecutabil — totuși mai rămâne genialitatea acelei minți nerafinate, care l-a născocit. Omul acela ar putea ajunge cel puțin un mecanic pilot de forță și ar fi o crimă națională să i se lase talentul în părăgînire. Avem locuri și oameni, cari — credem, nu vor trece cu vederea peste aceasta.

Am fi mulțămîți și cu atât.

Crm.

P. S. — Clișeele planului le vom trimite spre publicare și unor reviste, iar pentru obținerea unui rezultat concret, vom face și pe cale particulară demersurile cuvenite la locurile competente.

D. G. Diamandy, distinsul publicist, fratele ambadorului din Viena, și omul de încredere al primului ministru român, scrie un lung articol, din care scoatem următoarele:

„De am compara-o cu primirea foarte caldă ce s'ar face eventual împăratului Germaniei și de ar fi ele în totul de o potrivă în aparență, aceea a țarului are o însemnătate cu atât mai mare cu cât cu Rusia aveam până ieri alte relații decât cu Germania. Aci stă rostul serbărilor dela Constanța. Fără să insistăm, Rusia nu ne inspira încredere. Felul cum ne-a tratat după Plevna nu era de natură să ne împrietească...

„Austria și Germania aveau tot interesul să împingă pe Ruși la săvârșirea unei strigătoare nedreptăți, spre a îndepărta pe Români de Petersburg și a arăta tot odată popoarelor de peste Dunăre de ce era în stare Rusia amică și aliată. Oamenii de stat ruși nu și-au dat seamă de cursa întinsă cu dibăcie, mai ales că Bismarck pentru viitoare sale combinații voind să aibă concursul Rusiei, se arată foarte darnic cu pămînt românesc...

„Putem spune că d. Fonton a fost cel dintâi diplomat rus care a înțeles rostul nostru. D. de Giers a trecut numai prin București, iar d. Schebecko, spirit ager, a continuat opera de apropiere. El a fost ajutat în chip neprevăzut de războiul balcanic și de temperamentul mai mlădios, așa zice de pătrunderea mai desinteresată, și discretă a ministrului Franței d. C. Blondel...

Cu toată bunăvoința cancelariilor, nu s'ar fi obținut un rezultat îmbucurător dacă în ajutorul acțiunii franco-ruse nu venea al doilea război balcanic și concursul destul de neașteptat al greșelilor contelui Berchtold agravate de atitudinea categoric anti-românească a conducătorilor politice maghiare. Parisul și Petersburgul s'au folsit de rătăcirile dela Ballplatz și de provocările dela Budapesta...

„Pester Lolyd” despre articolul dlui Mehedinti. Oficiosul guvernului maghiar comentează în un lung primarticol cele scrise de d. prof. Simeon Mehedinti și d. L. Ilescu, despre noua orientare a României. P. L. face spume la gură pentru că „pretinsa opresiune a naționalităților” din Ungaria este întrebuintată ca un „pretext” pentru spargerea triplei alianțe; contestă că ar fi în Ungaria și alte naționalități nemulțumite, decât Românii; afirmă că nici Românii n'au motive de nemulțumire; îi zice „Hetzblatt” lui „Reichspost” care stă în serviciile moștenitorului de tron, și termină cu strigătul în pustiu: „dar nicidecum nu vom suferi, ca prețul pretenției cu România, să fie dreptul de control al acesteia asupra politicii noastre interne!”...

Dela Instituțiile din dieceza Orășii.

— Concursuri. —

Scoatem din circulara episcopescă Nr. 1606—1914:

Concursul de vară îndatînat pentru primire la sf. Teologie, la Seminarul domestic din Oradea-mare și la Internatul de băieți din Beiuș se va ținea în acest an în 9 Iulie la Reședința Noastră din Oradea-mare.

I. La sf. Teologie iestimp din cauza abundenței de preoți se vor primi tineri în număr foarte restrîns.

Recurenții au să-și prezenteze petițiile provăzute cu testimoniu de maturitate, carte de boțez și certificat de paupertate netimbrat până cel mult în 8 Iulie a. c., iar în 9 Iulie dimineața la 7 ore au să se supună vizitării medicale în Seminarul domestic.

Cei primiți deja, precum și cei ce vor fi pri-

Corecte (propise) pentru examene, dic-tando și caligrafie. 100 bucăți

Cor. 1 20. Pentru portă să se adauge separat 30 fl.

Aviz școlar — Iskolai értesítő

legat à 30 fl. bucata.

De vânzare la: „**Librăria Concordia**”, Arad, Deák-Ferencz 20.

miți la Oradea-mare, didactul de 25 Cor. pre-tins de facultatea teologică de rit latin din loc au să-l supoarte din propriile mijloace, precum și prețul manualelor de studii având apoi ace-stea manuale să formeze proprietatea lor.

II. *La Seminarul domestic* taxa întreagă de întreținere a elevilor începând cu anul școlastic 1914—15 va fi 450 cor., în care se cuprinde taxa pentru proviziune, vestminte și instrucție. Taxa aceasta, precum și taxa redusă a celor, cari vor primi cutare beneficiu are să se sol-vească în două, ori în cazul cel mai indulgent în patru rate anticipative.

Ținem a reimprospăta hotărîrea noastră, că toți elevii au să-și înainteze și respective să-și reînnoiască recursurile, pentru că fundațiunile și favorurile de orice fel se conferesc numai pe un an școlastic. Prin urmare acei foști elevi, cari până în 8 Iulie a. c. nu-și vor fi reînnoit cererea, vor fi considerați de ieșiți din legăturile Semi-narului și șterși din evidență.

Recursurile sunt a se impropti cu atestatul clasei premergătoare, certificat medical, certi-ficat de revaccinare și atestat de paupertate. Primirea elevilor se condiționează și dela aceea, că la intrare în Seminar supunându-se cu toții vizitării medicului seminarial, se vor afla să-nătoși.

Recurenții pe clasa I gimnazială, precum și pe a V-a clasă spre a putea fi de cu timp pre-notați la gimnaziu își vor trimite recursurile provăzute cu toate documentele aci mai sus po-menite până cel mult în 24 Iunie a. c. deadrep-tul la Rectorul Seminarului de Oradea-mare (Tisza Kálmán-tér) dimpreună cu taxa de pre-notare de 12 cor. Elevii de cl. IV gimnazială din alte locuri recurenți pe a V clasă, testimoniul și-i vor putea trimite până în 30 Iunie dimineța.

Cei primiți în fundație și favoruri, precum și cei ce doresc a intra ca plătitori acum și în viitor totdeauna, întru orientarea Rectoratului semi-narial vor avea să trimită la adresa aceluiaș până în 20 August anticipația de cel puțin 10 cor. spre acoperirea speselor primelor înzestrări. Aceasta sumă se socotește în taxa de întreținere, dar la caz de neprezentare nu se va restitui.

Elevi gr.-cat. în școlile reale și comerciale din loc pe lângă aceeaș taxă anuală de 450 cor. încă se vor putea adăposti în Seminar și vor sta sub aceeaș grijă și disciplină dar instrucție separată nu li se poate garanta.

Atari doritori pe lângă trimiterea alor cel puțin 10 cor. taxă de prezentare se pot însinua la rectoratul institutului până la 20 August a. c., iar la intrare își vor prezenta actele și se vor supune vizitării medicului seminarial.

III. *La internatul Pavelian de băeți din Beiuș* taxa întreagă pentru întreținere începând cu anul școlar 1914—1915 se statorește în 450 cor. la an, în care sumă se cuprinde taxa pentru proviziune, vestminte, instrucție și corespondență și pentru paturi. Afară de aceasta taxă nu se va plăti sub nici un titlu nici un fel de adaus.

Celelalte ca și sub II afară de alineatul al patrulea cu acea observare, că anticipația de 10 cor este a se trimite Rectoratului Internatului Pavelian de băeți din Beiuș.

În urma unor cazuri concrete, ce s'au ivit în anul trecut, accentuăm și separat obligamen-tul tuturor elevilor de a-și înainta și respective reînoi recursurile în fiecare an.

IV. *Terminul pentru primirea* elevilor în In-ternatul Pavelian de fetițe împreună cu școală civilă de fete din Beiuș îl fixăm pe ziua de 1 August a. c. Elevele, cari doresc să fie primite în acel Internat, vor avea să înainteze până la termenul de mai sus suplicile lor îndrep-tate către acest Ordinariat episcopesc laolaltă cu următoarele documente:

a) testimoniu școlastic de pe clasa premer-gătoare;

b) cartea de botez;

c) certificat medical despre starea sănătății și certificat de revaccinare;

d) atestat de paupertate.

Taxa de întreținere rămâne și pe mai de-parte cea din anul trecut de 300 cor. pentru pro-viziune și 70 cor. pentru uniformă.

V. *La Internatul preparandial* taxa întreagă anuală se statorește în 360 cor.

Contra unor servicii de caritate vor fi pro-văzuți gratuit cam 10—12 elevi; unii vor fi îm-părtașiți de beneficiile mensei ce poartă numele Nostru, având a întregi din propriu restul până la suma anuală de 360 cor.; afară de acestea se admit și reduceri moderate de taxe după împre-urări. Recursurile pentru obținerea beneficiilor și favorurilor puse în prevedere sunt a se su-șterne până cel mult în 31 Iulie a. c. la acest Ordinariat dimpreună cu următoarele docu-mente:

a) ultimul testimoniu școlastic;

b) certificat medical;

c) atestat de paupertate.

Totodată aducem la cunoștința celor inte-resați, că în anul școlar 1914—1915 fiecare elev preparandial va avea să plătească la direcțiunea preparandială cu ocaziunea înscrierii câte 34 cor. ca taxă de înscriere și taxă la fondul de penziene al profesorilor. Tot atunci pentru cărți și recvisite se vor plăti:

În cursul I 50 cor.

În cursul II 32 cor.

În cursul III 55 cor.

În cursul IV 30 cor.

În vederea lipsei generale de învățatori și ameliorării stării corpului didactic dela școa-lele primare efectuate prin art. de lege XVI/1913, Frățiile Voastre nu veți pregeta a îndemna pe tinerii noștri, ca să îmbrătoșeze cât mai pu-merosi cariera învățătorească.

Oradea-mare, Șed. Consist. din 2 Iunie 1914.

Mișcare naționalistă în Bihor.

Adunarea populară dela Lazuri de nou oprită. —
Reușita adunare dela Bunteșdi.

Beiuș, 22 Iunie.

Am arătat pe ce motive a fost oprită adunarea dela Lazuri. Ea fost convocată de nou pe 21 Iunie. Spre mai marea noastră uimire însă Măria sa d. Tempeleán Dezső, în loc de luarea la cunoștință, ne infundă cu următoarea decisiune, pe care o dăm în întregime să vadă toată lumea nepreocupată ce capete luminate se găesc la Vașcău:

INDOKOK:

Bejelentők a benyújtott kérvény tanusága szerint a népgyűlés engedélyezését a belényesirtási körjegyzőséghez tartozó községeknek Biharvámegye törvényhatósági bizottsága által a szavazóköri beosztása tárgyában hozott határozat elleni tiltakozás, illetve az ezen intézkedés ellen igénybe venni szándékolt jogorvoslat megvitatása, valamint az új választói törvény tárgyalása céljából kérelmezik és a gyűlés szónokául Dr. Cosma János belényesi ügyvédet jelenti be.

A folyó hó 14-én d. e. 11 órakor ugyan-csak Belényesirtás községben fentnevezett Dr. Cosma János mint szónok társaságában Dr. Csordás János és Dr. Popoviciu Constantin, valamint Petra János és Popoviciu Terentius bank hivatalnok belényesi lakosok előzetes bejelentés s így engedély nélkül, tehát a ható-

ság quasi tervszerű megkerülésével teljesen azonos tárgyú népgyűlés tartását már meg-kisérelték (fiindcă organizatorii au mai încercat să țină o adunare, la spatele autorită-ților), amelyet alulirott hatóság magán uton nyert értesülés alapján a helyszínere a gyűlés megkezdése után mintegy 15 perc mulva ki-érkezővén fenti okok alapján feloszlott.

Ezen engedély nélkül tartott, illetve meg-kezdett népgyűlés rendezői és résztvevői el-lenirányuló nyomozás adatai alapján az ille-tékes kisseredesi csendőrőrs által fent nevezett ügyvédek törvény és alkotmány ellenes izgatás miatt a kir ügyészséghez és úgy ok, mint a gyűlésen résztvevők az elkövetett kihágás-ért alulirott hatósághoz feljelentettek (fiindcă jandarmii i-au denunțat pe advocații organi-zatori, pentru agitație în contra legii și a com-stituciei!!! iar pe cei ce au luat parte la vechea adunare oprită, pentru contravenție!!!) és ez utóbbi ügyben a kihágási eljárás ellenük már folyamatba tetetett. Ily körülmények kö-zött alposan lehet attól tartani, hogy az ujab-ban tartandó népgyűlésen fentiekhez hasonló irányu törvény sértés, illetve büntetendő ese-lekmény elkövetése ismétlődni fog.

De mindezeket eltekintve a népgyűlés tu-lajdoképeni főczélja a dolog természetéből ki-folyólag semmi más, mint tiltakozás a be-lényesirtási és szomszédos községek román aiju választóinak a tiszta magyar lakosággal bíró Köröstarkány községhez, mint szavazó-köri székhelyhez történt beosztása ellen. Már pedig ezen cél elérése és a választó polgárok ily irányu befolyásolása minden valószínűs-ég szerint a magyar és román aiju lakosság kö-zött fennálló békés és egyetértő jó viszony megzavarását fogja eredményezni s egyben igen könnyen nemzet ellenes izgatások előide-zésére is szolgálhat. (Fiindcă se poate da ca socoteală... că influințarea alegătorilor va avea ca efect tulburarea raporturilor prietenești între Maghiari și Români!!!...).

Mintogy pedig a gyűlés rendezői által előzőleg tanusított fentebb körvonalozot tör-vény ellenes magatartás folytán azon körülmény, hogy ezen felette káros behatások bekö-vetkezni nem fognak, biztositva nics és így a gyűlés előreláthatólag a közrend erőszakos megháborítására irányul (fiindcă astfel nu sunt garanții că efectele păgubitoare nu se vor ivi, ba se poate prevedea că adunarea s'a convo-cat pentru violarea ordinii publice...) az ebből származó súlyos veszélyek megelőzése végett a gyűlés megtartása engedélyezhető annyival is inkább nem volt mert fentebb említett nyo-mozás során az nyert megállapítást és ez kül-lömben a hatóságnak is közvetlen tapasztalat-ból szerzett meggyőződése hogy a gyűlés megtartására irányuló kezdeményezés nem az érdekelt és a szavazó körök beosztása te-kintetében ez idő szerint megnyugvást sőt közömbösséget tanusító választó polgároktól hanem épen fentnevezett ügyvédektől indul ki (fiindcă știm din experiențele proprii, că po-porul e nepăsător și numai advocații numiți provoacă nemulțămirea!!!...).

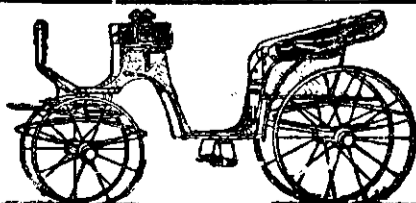
Mely véghatározat kérelmezők képvise-letében Popa Todor belényesirtási és Cosma

Ka 12

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară
cu putere electrică TEMESVÁR-GYÁRVÁROS,
Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, roțar, șolar, de lustrat și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Cară funebre, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate

unos belényesi lakos részére oly figyelmeztetéssel kézbesítették, hogy előbbinek jogában áll ellene a kézhez vételtől számított 15 nap alatt nálam beadandó és alispán urhoz intéendő felebbezéssel élni. Miről tudomás és alkalmazás végett a belényesirtási körjegyző és a kisszedresi csendőrparancsnokságot jelen véghatározat utján értesitem. Kelt Vasvárhelyen 1914 évi június hó 18-án. Mártonfi s. szolgabíró.

Aşa dară participanții și oratorii vor fi trași în fața procurorului. Deciziunea a apelat-o d. Ciordas la subprefectul comitatului.

În schimb avem mângâierea, că a reușit bine plecarea dela Bunteșdi, un sat la poalele munților Ciordasului, deși vremea nu era favorabilă.

Președinte a fost aclamat țaranul Ioan Horge, oratorii Dr. Augustin Ciavici și Dr. Ioan Ciordas.

Primul a vorbit cu multă iscusință despre starea politică și financiară din țară, criticând sistemul de guvernare, prin care în loc să se aducă îmbunătățiri poporului se făuresc legi tot mai grele și insuportabile.

Vorbirea a fost subliniată de aplauzele ascultătorilor.

Dr. Ioan Ciordas a vorbit despre partidul național și arată însemnătatea adunării dela Ileandamare.

Atrage apoi atențiunea poporului cum protejează Maghiarii când se pun noi impozite, cum e darea de câne, care e mai mare decât darea de cap. Și noi ar trebui să ne organizăm și să protejăm, arătând guvernului, cât de supărătoare sunt acestea de sarcini pentru popor.

Aici pretorele Dr. Középesy face atent pe orator, că s'a abătut dela obiect, iar notarul Gavra se vede indemn să afirme, că oratorul agită.

Și-a și primit răspunsul convenit din partea dlui Ciordas, reflectându-i:

— Da agit! Acesta-mi este și scopul să agit contra ilegalităților.

Și cu aceasta incidentul se sfârșește.

La urmă adunarea însărcinează pe dl Dr. Ciordas și Dr. Augustin Ciavici să transcrie în comitetului prin ziarul „Românul” următoarea adresă de aderență:

Românii bihoreni întruniți astăzi, la 21 Iunie 1914 st. n. în adunare poporală la Bunteșdi, luând act despre hotărârile aduse de către adunarea poporală din Ileandamare, — cu încredințare să alătură la hotărârile acesteia următoarele, să solidarizează pe întreg cu ele, — și să comitetului partidului național român, — care este expresiunea adevărată și vie a gândirii politice a neamului românesc din Ungaria, — precum și deputaților naționaliști, și celor mai destoinici, neobosiți, desintereștați și mai chemați luptători ai drepturilor noastre — le trimite călduroase și sincere mulțumiri pentru interesul purtat cauzei drepte a neamului nostru. Cu însuflețire se înrolează în rândul luptătorilor, adunați sub steagul partidului național român și cu deplină încredere pune soartea în mâinile comitetului acestui partid.

Cu Dumnezeu înainte, — noi nu vom lipsi!
Presidentul adunării Ioan Horge, econom.
După adunare s'a luat masa împreună, la casa părintelui locului Terenție Pappi.

Aduc mulțumirile mele sincere tuturor prietenilor și cunoscuților, cari au binevoit să-mi da espresia de condolență pentru trecerea la cele vecinice a iubitei mele soții Maria născută Șandor, — cărora special din cauza multimei condolențelor, nu sunt în stare a răspunde singuratic fiecăruia.

Galacteon Șagău

asesor consist.

Sibiu.

Ce scriu alții.

„Gazeta Transilvaniei”.

...După aceste constatări să revenim la premisele noastre din nrul de ieri. Intre „spovedania” lui Mangra publicată de „Deșteptarea”, între elogiile aduse la trei zile de „Brassói Lapok” credinciosul lui Mangra, Vlaicu Arsenie” și între reproducerea „spovedaniei” lui Mangra în nrul de ieri al foii locale maghiare este un nex patent. Este evident pentru ori ce om cu scaun la cap, că „Deșteptarea” și „Brassói Lapok” s'au aliat ca să-l spele pe stigmatizatului Academiei române, deci să bruscheze sentimentul național al Românilor și să facă o încercare de-a înghițea aici în Brașov un partid maghiar-român cu programul lui Mangra. Chestia aceasta este atât de clară, încât nu mai are lipsă de nici o lămurire...

„Revista Preoților”.

...Am avut norocul, în excursia mea, a intra în casele multor preoți români și a mă întreținea cu ei puținel. Sunt oameni blajini, cum se cade preoților. În popor au multă influință. Mai ales unde e numai un preot; acolo satul e așa, cum e popa. Unde sunt doi preoți, se observă un fel de separatism. Fiecare își are păstoriții săi. Nu sunt unii ca alții nici în păreri, nici în zel. Poporul înclină parte spre unul, parte spre altul...

...Decât această stare morală însă e mult mai nedemnă starea unor locuințe preoțești...

„Gazeta învățătorilor”.

...La noi stau lucrurile întors. Avem mai multe reuniuni învățătoarești, cari au în fruntea lor preoți, — căci — susțin Dumnealor — „dascălii nu se știu ocărmui ei pe ei”. ...Se întâmplă că devine vacant locul de președinte la cutareva reuniune învățătoarească și dând la vorbă cu unul și altul că, oare, cine ar fi bun de președinte, — îndată vei primi răspunsul: protopopul cutare ori preotul cutare.

...Că reuniunea este a dascălilor și că de președinte ar fi bun cutare dascăl — aceasta nimănui nu-i vine în minte... Dascălul trebuie dat înapoi, căci el nu este stăpân de așa ceva — zic cei mai mulți.

„Foala Poporului”.

Procuratura din Budapesta ne-a făcut proces de agitație pentru articolul „Procesul dela Sătmar”, publicat în nrul 17 al ziarului nostru... Scopul atotputernicilor e lămurit: ar dori să ne nimicească cu o singură lovitură. Acelaș scop îl urmăresc și cu grelele pedepse, ce ni se croiesc pentru așa zise „transgresiuni de presă”; pentru cari alții se pedepsesc cu câte 3—10 cor., noi suntem pedepsiți cu câte 50—100 cor.

„Telegraful Român”.

...Urmarea a fost, că între clerul și poporul rutean s'a produs o diferențiere de gândire și simțire, provenită tocmai din educația și mentalitatea clerului, care cum am văzut, stă în contrarietate cu adevăratele îndemnuri și trebuințe sufletești ale poporului... Să mai adaugem apoi faptul, că preoții ruteni sunt cele mai servile unelte politice în mâna administrației civile și cei mai agili corteși ai tuturor guvernelor. În privința acesteia broșura amintește între altele un caz foarte semnificativ: Un preot rutean a refuzat să împărtășească cu sf. cuminecătură pe aceia dintre poporeni săi, cari n'au voit să voteze cu candidatul guvernamental. Ori cine-și poate închipui revolta sufletească, ce se va fi stărnit în popor pe urma acestui procedeu nesocotit!

„Progresul”.

...Relevăm și pentru cetitorii noștri ideile sublimite ale scriitorului G. Aslan, care într'o scrisoare către niște liceani, zice: Cei mai mari dintre dv., iubiți elevi, începeți a vă gândi — și bine faceți că vă gândiți — la cariera pe care ar fi mai nimerit s'o îmbrățișați. În această alegere puteți fi ispitiți de doi diavoli: câștigul material și vanitatea. Nu vă lăsați însă seduși nici de rentabilitatea, nici de onorabilitatea unei profesii. Imbrățișați acea profesie, care e mai potrivită cu firea, cu puterile dv. și cu mijloacele de care dispuneți pentru pregătirea ei. Nu vă expuneți a trăi o viață străină de natura dv.! Nu vă faceți iluzii despre însușirile dv., ca să nu aveți decepții dureroase! Cercetați-le cu ochi bine deschiși și fiți sinceri cu dv. înșivă! Natura pedepsește întotdeauna, dar absolut întotdeauna, lipsa de sinceritate. Și înainte de pregătirea ori cărei carieri, pregătiviți-vă a fi oameni, oameni în cea mai nobilă însemnare a cuvântului.

INFORMAȚIUNI.

Ciudățenii.

XVII.

Cluj, 20 Iunie 1914.

Stimate dle redactor,

...Ce mă îndeamnă să-ți scriu e o „ciudățenie” a „Luceafărului” Nr. 11. Anume la pag. 342 (Rubrica „Insemnări”) cetesc următoarea știre: „Poetul Caragiale. În afară de fabulele cunoscute, Caragiale a mai scris versuri, dintre cari au fost publicate chiar de către dânsul — fără iscălitură — în almanahul „Moftului român”. Printre manuscrisele sale, cari mi-au fost puse la îndemână spre cercetare de către familia Caragiale, am găsit următorul sonet, care cred că va interesa pe cetitorii de literatură românească. (Ion Sân-Giorgiu).

Sonet.

Se zice și s'a zis că-i un secret
Al artei, să compui macame-arabe,
Să ști să faci o odă unei babe
Și fără fond să faci un bun sonet.

Deci vreau cu ori ce preț să fiu poet.
N'am fond precum vedeți — și versuri... slabe;
Și 'njur și număr tropotând silabe
Și șterg mereu și șterg și merge 'ncet.

Opt versuri le-am făcut! Așa cu gluma,
Dar, stănde pede, iată mai un vers,
O, de-ași găsi acum o rimă 'n uma!

Dar hait! Și fără rimă văd c'a mers...
Eu sute de sonete-ți fac acuma!
Arhangeli trimbițați prin univers.

Caragiale’.

Pe mine, umil „cetitor de literatură românească” m'a pus în uimire acest prim debut al „cercetaș”-ului manuscriselor marelui nostru dispărut Caragiale, deoarece știam că acest sonet, în care de fapt este mult spirit, a apărut în volumașul „Versuri și Proză” de George Coșbuc (publicat ca Nr. 3 și 4 în „Biblioteca noastră” a lui E. Hodos, Caransebeș, 1897), la pag. 38.

Ori d. Sân-Giorgiu, fânărul nostru „cercetaș”, compatriot a badii George, vrea tocmai acum, — când la Năsăud se va ridica un bust celui mai iubit poet al nostru — să arate „cetitorilor de literatură românească”, că poeziile subscrise de George Coșbuc sunt făcute de „nenea Iancu”?...

Rugăm pe d. Șerban dela „Flacăra”, care s'a trudit atâta să stabilească paternitatea lui „Vlaicu-Vodă” — să binevoiască a-l interviua pe badea George, ca să descurce această chestie complicată. Căci „cercetările” dlui Sân-Giorgiu nu ne îndestulesc, iar „Luceafărul” nu face nici un „comentar” acestei ciudate însemnări.

n. n.

Arad, 23 Iunie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: schimbare în temperatură, vreme uscată.

Prognostictelegrafic: vreme moale, în unele locuri ploi.

Temperatura la amiazi a fost 20.8 C.

O LĂMURIRE REDACȚIONALĂ. În fața unor zvonuri și învinuiri neîntemeiate declarăm că începând dela 1 Iunie st. n. toată răspunderea pentru redactarea acestui ziar înaintea comitetului național și a obștei românești o are d. Dr. Sever Dan, nu d. Vasile Goldiș.

Sânge românesc în vinele clironomului nostru. Genealogul br. Dunger făcând de curând arborele familiar al moștenitorului nostru de tron Francisc Ferdinand, printre străbuni a aflat și pe Elisaveta Ciomortani, fiica lui George Hotin Barcalat Ișloseanu, și mai târziu nevasta lui Ieremie Movilă, domnul Moldovei. Dela o strănepoată a acesteia, Maria Lacinsca, ulterior regina Franței — își trag origina cele două case domnitoare sici-liene. Baronul Dunger, profesor universitar arată înrudirea îndepărtată a clironomului nostru cu familia domnitoare română de a-

stăzi și că în sângele amânduror familii curge sânge românesc. Ungurii sunt și ei în căutarea unui străbunic, care să-i facă mai simpatici înaintea familiei domnitoare.

Notă oficială. În legătură cu §. 110 din „Regulamentul pentru organizarea învățământului” unde se fixează notele de clasificare în școlile populare, prin aceasta ținem să fixăm și echivalentul unguresc al acestor note, pentru ca ele să se poate induce uniform și în atestatele de fine de an.

Clasificarea din purtarea morală: deplin corăspunzător: jó, corăspunzător: szabályszerű, puțin corăspunzător: kevésbé szabályszerű, necorăspunzător: rossz.

Din diligență: foarte diligent: igen szorgalmas, diligent: szorgalmas, puțin diligent: váltózó, neglijent: hanyag.

Din obiectele de învățământ: distins: kitűnő, eminent: jeles, bine jó, suficient: elégséges, nesuficient: elégtelen.

Sibiu, în 5 Iunie 1914. (Nr. 6572 Șc.) Conzistorul arhidiecezan.

Mangra și ouăle clocite. Astăzi era să se pertracteze la tribunalul din Arad procesul intentat de Mangra celor câțiva tineri români, acuzați că anul trecut la ședințele sinodului l-au bătut pe vicarul transfug cu ouă clocite. Din cauza absenței motivate a unuia dintre acuzați, procesul s'a amânat pentru la toamnă. Mangra nu se înfățișează în persoană, temându-se de o nouă manifestație.

Duma rusească pentru limba poloneză. Din Petersburg se anunță: Ajutorul ministrului de interne răspunde la o interpelare cu privire la anume ordine date de guvernatorul din Minsk și cari, după interpelanți, ar fi limitat drepturile legitime de liberă folosire a limbei poloneze.

Oratorul a negat că guvernatorul oprimă limba poloneză și spune că mai exact ar fi fost să se zică că el face ca drepturile limbei rusești să fie valorate. Polonezii se folosesc de limba lor în scopul de a poloniza Rusia occidentală. Aștept cu nerăbdare, a zis ministrul, votul Dumei, căci limba este sufletul poporului.

După lungi debateri, Duma a adoptat formula depusă de Polonezi, zicând: Duma socotește nesatisfăcătoare declarațiunea ajutorului ministrului și ilegală procedura guvernatorului și poliției din Minsk și trece la ordinea zilei.

Congresul preoților. S'a decis definitiv, ca congresul preoților din România să aibă loc în București în primele zile ale lunii Septemvrie. Ședințele congresului se vor ține în localul societății de binefacere a clerului „Ajutorul”. Congresul se va ocupa de următoarele chestiuni:

a) Situația morală și materială a preoților; b) Criza de preoți la sate; c) Rolul social al preoților în special la sate; d) Alte chestiuni ce se vor mai ivi în cursul dezbaterilor.

Se va interveni la ministerul de lucrări publice pentru a se acorda o reducere de 75 la sută preoților care vor lua parte la congres. Congresul va ține 2 zile și la el vor fi invitați d. ministru al instrucțiunii publice, precum și I. P. S. S. mitropolitul primat.

Premierea unui pictor român în străinătate. Muzeul de industrie din Berlin a publicat un concurs pentru un plan de drapel. S'au prezentat peste o sută de planuri. Premiul cel dintâi s'a dat dlui Gheorghe A. Matei, cunoscutului artist de naștere sibian, care în toamna anului trecut și-a expus câteva tablouri și lucrări grafice în Sibiu.

Trupa „Petre Liciu” de sub conducerea artistului C. Belcot, a obținut un adevărat triumf Duminecă seara la Cernăuți cu „Răzvan și Vidra” de Hașdeu. Luni s'a dat „Hamlet”, în fața unei săli tot atât de ticsite, iar după spectacol soc. „Junimea” a dat un banchet în cinstea artiștilor din țară.

Regele Bulgariei oprit la granița sârbă. Cu ocazia trecerii prin Serbia a regelui Ferdinand, care se întorcea din Viena, s'a întâmplat la frontieră următorul incident: Un funcționar sârb dela stația de frontieră, pretinzând să controleze dacă în vagonul regal se află cu adevărat regele și voind să intre în compartimentul ocupat de rege, a fost refuzat de personalul vagonului bulgar. Enervat, funcționarul sârb a declarat că nu va permite să se pue trenul în mișcare, dacă nu va fi admis în compartimentul regal. Cu toate protestările sale, trenul s'a pus în mișcare, lăsând pe funcționar să vocifereze pe peron. Trenul ajungând la Sofia, s'a protestat la legațiunea sârbă împotriva atitudinii agresive a funcționarului sârb față de persoana regelui. În același timp s'a telegrafiat legațiunii bulgare din Belgrad să facă un demers în acest sens pe lângă guvernul sârbesc.

Dra A. Popa-Radu — la Teatrul Național. Ziarul „Seara” e informat că dra Ana Popa-Radu absolventă a conservatorului din București (cursul de artă dramatică al dlui Livescu), a fost angajată la Teatrul Național.

Felicităm pe dra Popa-Radu la această alegere, de care — cunoscut fiindu-ne talentul scenic ce l'a dovedit din prilejul diferitelor turnee prin Ardeal — legăm frumoase speranțe.

Student român veterinar distins. Ni se scrie: Studentul Alexandru Hașăș fiul preotului gr. or. 10m. Mihai Hașăș din comuna Ateaș, urmând cursul al III-lea de veterinar din Budapesta, fiind stipendist din fundațiunea „Gojdu” — pentru rezultatul prestat la finea anului curent, a fost distins din partea corpului profesoral dela universitate cu laudă protocolară, care s'a inmanat prin poștă bătrânului și vrednicului preot.

Presa italiană contra cooperării austro-ungare în Albania. Ziarul berlinez „Vossische Zeitung” află din Roma: Ziarele italiene invită guvernul să evite cooperarea cu Austro-Ungaria în Albania, întru cât nu e permis ca Italia să se facă complice în războiul religios ce începe în Albania. Dacă Austro-Ungaria caută în Albania un punct de sprijin, spre a recâștiga influența asupra popoarelor balcanice, ea poate s'o facă și fără sprijinul Italiei, însă nu în Albania, ci aiurea. Cooperarea Italiei cu Austro-Ungaria ar fi o mare nenorocire națională, cu atât mai mult cu cât și echilibrul în Adriatică e periclitat.

Sfârșitul anului la școala civilă de fete din Beiuș. Ni se scrie: Cred nu va fi fără interes dând un mic raport celor, cari n'au putut veni la Beiuș. Apoi și publicului cetitor voi să-i arăt ce se produce în internatul de fete din Beiuș. N'a fost de lipsă să se comunice rezultatul atestatorilor școlare, căci atestatele mai fidel nu s'ar fi putut arăta, decât următoarele:

Am asistat la slujba bisericească. Răspunsurile sunt cântate de fete. Evlavia plăpândelor credincioase își lasă o adâncă impresie în sufletul zbuciumat. Am cercetat sala de expoziție a lucrurilor de mână și expoziția desemnelor. Când am intrat în sală mi-a făcut impresia, că văd o expoziție de țesături românești. Câtă istețime și dexteritate reoglindea fiecare lucru de mână și erau așa de frumoase, căci erau lucrurate în stil românesc. Un bărbat stai și admiră munca asta a femeii. La deseme țin se remarcă eleganța modelelor românești. Ba am văzut și câteva deseme, cari tradau un adevărat talent de pictor. Iată așa se cultivă în Beiuș frumosul nostru port național.

Seara a fost festival și împărțirea premiilor. Nici dela o piesă bună nu te întorci cu așa impresii plăcute, ca și dela o astfel de producțiune. Ascultați aci: cântări, declamări, muzică, ba vezi și româncuțe frumoase. Ce însă te surprinde mai plăcut, e că fetele joacă teatru. Aci mă opresc să vă spun ce-am observat în decursul jocului de scenă. Te fascinează micile actrițe cu jocul lor drăguț, dar mai mult decât predarea îți place limba frumoasă în care debutează. Ți se umple inima de bucurie când îți dai seamă, că aceste fete au să păstreze graiul românesc. Și ca să fie chiar complet cultul național am văzut jucându-se frumoase hore, sau alte jocuri deale noastre. Limba noastră mult duioasă își află aci un leagăn împodobit de-atâtea odrasle scumpe ale neamului. Ca bune mame stau la căpătâiul lor harnicele profesoare și superioare.

În internatul „Pavelean” de fete se face creștere în spirit curat românesc, doar aci cu sfîntenie se cultivă: limba, legea și portul național. Laudă harnicilor conducători! — Erodot.

Ravagiile ploilor în România. Din Craiova se anunță, știrile sosite din județ, arată că apele Jiului, revărsându-se, au produs mari pagube în următoarele comune: Cârstea, Livezile, Focșoru, Balta-Verde, Bucovăț. Aci apele au inundat complet casele surprinzând pe locuitori în somn, în timpul nopții. Furioasele valuri au luat cu ele vite mari și mici, unelte de agricultură, etc. Victime omenesti nu sunt. O ploaie torențială a căzut asupra satului Fântânele, provocând vărsare de ape care a inundat casele locuitorilor și grădinele. Accidente de persoane n'au fost; ploaia a fost însoțită de grindină de mărimea unei alune, distrugând semănăturile locuitorilor pe o întindere de circa 100 hect.

Un supus austro-ungar originar din Lugoj în arest rusec. Henrik Schön, un tânăr din Lugoj, de doi ani de zile se află întemnițat în Rusia. Schön a trimis unui proprietar de tipografie din Lugoj o scrisoare în care îl roagă să facă demersuri pentru ca să fie liberat. Acum un an consulatul rusec din Budapesta ceruse poliției din Lugoj să justifice identitatea lui Schön. Căpitanul poliției a răspuns imediat acestei cereri, dar cu toate acestea Schön a fost menținut și pe mai departe în arest.

Acum se va începe o nouă acțiune în scopul liberării nefericitului Schön, despre care nu se știe nici măcar aceea că pentru ce anume a ajuns să fie arestat.

Banchetul Academiei în onoarea dlui Xenopol. Ni se scrie din București: Membrii „Academiei Române” au dat Joi seara un banchet în sală de marmoră a restaurantului Boulevard, sărbătorind pe d. A. D. Xenopol, pentru cinstea de a fi ales membru al institutului Franței. D. președinte al Academiei Dr. C. Istrati a enumerat pe antemergătorii români, cari s'au bucurat de marea cinste de a figura ca membri ai diferitelor Academii din străinătate. Arată tot deodată importanța alegerii dlui Xenopol ca membru al institutului Franței D. Dim. Onciu, spune că d. Xenopol este cel dintâi istoric român, care a sintetizat într-o lucrare complexă, istoria Românilor. D. Antipa spune că sărbătoritul a inspirat tuturor elevilor săi sentimentul iubirii de patrie. D. Teclu a amintit rolul dlui Xenopol în mișcarea românească dela 1871 din Viena și Bucovina. D. N. Iorga a relevat calitățile dlui Xenopol, ca profesor, inspirând elevilor săi dragostea de a cerceta cauzele și a explica evenimentele sociale. D. Ion Simionescu, a accentuat stăruința dlui Xenopol, care a produs opere de valoare, stabilindu-și astfel o reputație de erudit, în țară cât și în străinătate. D. Victor Babeș a explicat participarea întregii secțiuni științifice la sărbătorirea dlui Xenopol, nu numai prin simpatia de care sărbătoritul se bucură din partea colegilor săi, dar și prin faptul că d. Xenopol este un om de știință.

Dr. BALÁZS EMIL
Institut pentru consultațiunile medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză.
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiunile pentru
opere și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.
Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927—60)

D. Xenopol a mulțumit pentru frumoasa sărbătorire ce i s'a făcut și a cetit o parte din cuvintele rostite la Academia din Paris, unde a arătat că alegerea sa a onorat mai mult corpurile din care face parte; universitatea din Iași și Academia Română. A mai spus d. Xenopol, că în întreaga sa activitate a fost ajutat de o tovarășă inteligentă și bună sfătuitoare (dna Riria).

D. Teclu a toastat în sănătatea Ririei (dna Xenopol.)

A. S. R. principele Carol al României în Rusia. Din București se anunță: În luna Iulie principele Carol va merge la Livadia, reședința de vară a familiei imperiale ruse. După cum se aude vizita ar fi un simplu act de curtoazie, pe lângă care principele român ar mai voi să-și potolească și dorul după frumoasa ducesă.

Convocare. Despărțământul „Seini” al „Asociațiunii” pentru literatura și cultura popoului român este convocat la adunarea generală, ce se va ține în serbătoarea sfinților Apostoli Petru și Pavel 12 Iulie st. n. la hotelul „Coroana” din Seini la 3 ore p. m. pe lângă programul îndatinat. La care adunare culturală este invitată toată obștea românească care se interesează de cultura popoului român din părțile Sătmăruului. — Borlești la 20 Iunie 1914. Aurel Dragoș secretar. George Șuta directorul desp.

O critică săsească a funcționarilor administrativi români. Deputatul sas Dr. R. Schuller, se pronunță în chipul următor într'un articol prim din „Sieb. D. Tagblatt” dela 22 c. intitulat „Pentru reforma administrației:

„Din punctul nostru de vedere (adecă al Sașilor. Nota Red.) trebuie să ne placă mult mai mult funcționarul numit, atârănător numai de guvern, și prin urmare mai capabil pentru o procedare justă, decât cel atârănător de protecția popoului, decât funcționarul român ales și așezat într'o sferă de interese contrare. Eu sunt în situație să apreciez calitățile etnice ale concivilor noștri români extarordinar, și mai știu, că există și funcționari români excelenți și obiectivi fără prihană. Cu toate acestea în caracterul popoului român se manifestă ca regulă o anumită trăsătură subiectivă, unilaterală care-l face mai puțin apt pentru o judecată obiectivă”. Părerea aceasta individuală săsească se sdrobește de realitatea faptelor, dacă v'om aminti numai că tocmai la cel mai suprem for justițiar, la Curie, unde sigur, că numai cea mai obiectivă judecată califică, noi Români am avut și mai avem reprezentanți printre cei mai distinși juzi de curie nu ca excepție, ci ca regulă. Dar știm noi unde este nota de caracter a Românilor, care le displace Sașilor. Despre aceasta însă vom vorbi de altă dată mai pe larg și când îi va veni actualitatea.

Analfabetismul în România. Cu ocaziunea recensământului general al populației țării din anul 1912, s'au cules, între altele, importante date asupra științei de carte a locuitorilor. D. L. Colescu, directorul general al statisticii din ministerul de domenii, a luat măsuri ca rezultatele obținute să fie întocmite într'o publicație aparte, — chestiunea fiind de mare folos astăzi. Rezultatele obținute până acuma privesc numai populația orășenească.

Populația urbană din România — în vârstă mai mare de 7 ani — cuprinde 1,134.000 locuitori. Dintre bărbați s'au găsit știutori de carte un număr de 455.584, ceace face un procent de 75,4 la sută.

Analfabeții bărbați dau un procent de 24,6 la sută.

Femeile știutoare de carte au ajuns numărul de 291.500, ceace dă un procent de 54,5 la sută.

Femeile analfabete dau un procent de 45,1 la sută.

În total deci, din populația urbană mai mare de 7 ani, avem 747.000 locuitori cu știință de carte, față cu 387.000 analfabeți.

Cum vedem, aproape două treimi din populația orășenească de astăzi, este știutoare de carte.

În comparație cu trecutul, rezultatele obținute la orașe se pot considera ca satisfăcătoare.

Intr'adevăr, la recensământul făcut în anul 1899, populația urbană știutoare de carte reprezintă mai puțin de 50 la sută.

Numărul știutorilor de carte a crescut în proporție de 15 la sută în timp de 13 ani.

Progresul a fost simțitor la femei ca la bărbați. Așa, în anul 1899 procentul bărbaților cu știință de carte, era 60,9 la sută; pe când acuma este de 75,4 la sută. Procentul femeilor știutoare de carte la anul 1899 era de 37,3 la sută; iar astăzi este de 54,9 la sută.

Actuala lucrare statistică a mai socotit care va fi cifra aproximativă a populației bărbătești cu știință de carte la cetățenii în etate mai mare de 21 ani. Rezultatul este că în anul 1915 se va putea conta la orașe pe un număr de 235.000 locuitori majori români, cu știință de carte.

x **Cetească** fiecare anunțul despre lysoform publicat în numărul de azi al acestui ziar.

x **In atențiunea bolnavilor!** Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (Mi 1621)**

Bibliografie.

„Figuri Contemporane din România”, coala 3-a, anul al VI-lea, importantă și interesantă publicațiune bilunară; dicționar biografic ilustrat, sub direcțiunea dlui René C. Polysu. Cuprinde următoarele biografii *Barbu Catargi*, marele om de stat și orator distins, cu un prea frumos clișeu și autograf; *I. A. Dobrovitz*, fost director general al închisorilor și actualmente membru în Consiliul Superior al Agriculturii, cu un foarte răușit portret cum și 75 clișee, prezentând diferite vederi a proprietăților d-sale dela București, Clucereasa, precum și fabrica de spirt, etc.

„Revista Infanteriei”, an. XVIII, Nr. 209 (Aprilie 1914), sub înaltul patronaj al A. S. R. principelui Ferdinand al României. Conține numeroase studii și articole în chestiuni militare. Remarcăm articolul dlui căp. Andrei Popovici: Aviația militară. Red și adm. București, Școala militară de infanterie (str. Isvor, 145).

„Buletin du Bureau roumain d'informations politiques”, redactat de dl *Dr. Mircea Rusu-Șirianu*, an. I, Nr. 1 — cuprinzând chestiuni actuale din toate părțile locuite de Români (în special dela noi) pentru informarea străinătății. Redacția: 38, rue Saint-Severin, Paris. Abonamentul 10 franci anual.

„Ligue internationale pour la défense du Droit des Peuples”, publicație lunară an. II, Nr. 9. Are și un articol informativ „Români din Transilvania” de *M. R. Șirianu*. Doar că datele statistice sunt greșite, respective luate după statistica maghiară oficială, care reduce binișor numărul Românilor.

Carte de cetire pentru clasa a doua primară, întocmită după noul plan de învățământ, de *Nicolae Sulică*, profesor. Cu numeroase ilustrațiuni; aprobată de minister. Prețul: 60 fileri.

„Noua Revistă Română” cu următorul sumar: Vizita M. S. Tarului la Constanta. C. Rădulescu Motru: Constituanta. Dr. N. Leon: Descentralizare și specializare. I. Arginteanu: Vizita țarului, Tulburările din Albania, Neînțelegeri turco-grecești. E. Lovinescu: Poetul M. Codreanu. V. Podeanu: Pentru Lais (versuri). Anton Cehov: Jurista. N. Davidescu: Teatrul Comoedia: „Domnii Funcționari” de Emerich Földes; „Fracul” de Gabriel Drégely. I. Nisipeanu: Pedagogia experimentală. Însemnări:

Sonetul. — Teatru românesc în țara ungu-rească. — Analfabetismul în România. — Alcoolismul în Anglia. Revista Revistelor: Revista Infanteriei. — Junimea Literară. — Săptămâna politică și culturală. Revista Ortodoxă.

Ultima oră.

PREZIDENTII DIETEI CROATE LA MONARHUL.

M. Sa monarhul a primit azi înainte de amiazi în audiență pe președintele dietei croate Dr. Medakovici, pe viceprezidenții Magdici și Lukinici și pe questorul Salavary, cari au prezentat monarhului răspunsul dietei la mesaj. Președintele Dr. Medakovici și-a ținut discursul în limba croată, iar monarhul i-a răspuns în limba germană. Monarhul i-a agrăit apoi pe toți pe rând schimbând câteva cuvinte cu ei. Audiența a ținut mai mult de o jumătate de oră.

SITUAȚIA DIN ALBANIA.

Situația la Durazzo e neschimbată. Armistițiul de arme a fost la dorința răsculaților prolongit până Sâmbătă. Cu toate că răsculații au asigurat că nu vor ataca orașul și vor respecta strict armistițiul, în oraș s'au luat măsuri întinse pentru apărarea orașului. Deoarece ieri seara se bănuia că răsculații vor ataca totuș, majorul Kron a lansat încă ieri un apel către toți locuitorii ca pe azi, **Marti**, dimineata la orele 7 să iese cu toții provăzuți cu puști la șanturile de apărare, pentru ca să nu fie surprinși de către răsculați. Din Durazzo se văd de altcum ridicându-se în depărtare colonne de fum și se aud des puscături și bubuituri de tunuri. După știrile sosite la Durazzo Preșk Biș Doda a început atacul împotriva răsculaților și gloanțele tunurilor lui au făcut pustiiri îngrozitoare în rândurile răsculaților, încât aceștia s'au adresat domnitorului albanez cu rugarea, ca să-i poruncească lui Preșk Bib Doda să sisteze focul.

Dela Valona au sosit știri alarmante. Orașul e neapărat, iar răsculaților li-a succés a cuceri orașul Elhasan, făcând prizoniere trupele credincioase domnitorului Wilhelm.

ECONOMIE.

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 23 Iunie.

Grâu pe Octomvrie	12.63
Grâu pe Aprilie 1915	12.76
Secară pe Octomvrie	9.17
Ovăș pe Octomvrie	7.58
Porumb pe Iulie	7.24
Porumb pe August	7.37
Porumb pe Maiu	7.55

POȘTA REDACȚIEI.

Brad. — Excepțional v'am înapoiat manuscrisul. Nu înțelegem, dacă într'adevăr s'a jertfit cauza națională într'un chip atât de ușuratic, și dacă sunteți gata să luați răspunderea, de ce să nu se dea cazul publicității??

I. Dan. Cine se ascunde sub acest nume? Noi trebuie să știm pe autorul unei poezii ce ni se trimite, mai ales când poezia e bunișoară. Specialitatea noastră nu e literatură. Originalitatea unei poezii noi o putem controla numai prin cunoașterea autorului.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Vasile N. Băncilă, Brăila. V'am expedit numărul cerut, Vă rugăm a ne comunica ce numere Vă mai lipsesc.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

fiată inimă 'nșelată. 10. Groza, baladă. Cor. 270. 11. Hotărîre. Cor. 1.— 12. Noi trei. Cor. 1.— 13. Stefan Voda și codrul, baladă. Cor. 180. 14. Trădare. Cor. —90. 15*. Curcile. Cor. 130. 16*. A venit un lup din crâng. Cor. 175.

Biblioteca pentru toți a 30 fil. numărul.

Nr. 884 Iosif-Goethe: *Dragoste cu toane*. Pastorală într'un act și în versuri.
Nr. 886—7. L. Leger: *Istoria literaturii rusești*.
Nr. 890. Sallustius, *Conjurația lui Catilina*.
Nr. 894. N. Davidescu: *La fântâna Castaliei*. Poezii. Ed. II.
Nr. 901. G. Aslan: *Cultul oamenilor mari*.
Nr. 908. G. Tutoveanu: *Albastru*. Poezii. Ed. II.
Nr. 907. Haralamb G. Lecca: *Moartea lui Sherlock Holmes*. După scrierile lui Conan Doyle.
Nr. 885. Wagner Rich.: *Rienzi*, mare operă tragică.
D. Zamfirescu: *Viață la țară*, roman, nrii 162—5
D. Zamfirescu: *In războiu*, roman, nr. 326—7.
D. Zamfirescu: *Indreptări*, roman nrii 424—5
D. Zamfirescu: *Tan. Scatiu*, roman nrii 259—60
Segur: *Contesa*. Povestiri cu zâne nrii 841—3
Adamescu G.: *Istoria literaturii române* dela început până în zilele noastre, cu portrete, biografii etc. nrii 846—850.
Hoffmann: *Povești morale pentru tinerime* nrii 830—831.
Maupassant: *O viață*, (roman) nrii 523—6.
Maupassant: *Bel-Ami*, (roman) nrii 640—13.
Maupassant: *Tare ca moartea*, nrii 606—9.
Sienkiewicz: *Quo-Wadis*, roman istoric 307—10.
Targhieniew: *Părinți și Copii* (roman), 738—9.
Jules Verne: *Cinci săptămâni în balon*. Descriere de călătorie cu ilustrațiuni 494—498.
A. Candrea: *Dicționar de proverbe și zicători românești* nrii 713—718.
Daudet Alph.: *Jack*, (roman) trad. de H. G. Lecca nrii 726—731.
Gorun: *Știi românește*, nr. 844.
Heyse P.: *Mireasa lui Christ* nrii 858—859.
Alina G.: *Arta de a vorbi în societate și la diferite ocaziuni*, 865—6.
Anestin V.: *Romanul cerului*, Astronomie pentru toți, nrii 775—6.
Mark Twain: *Drepturile femeii* nr. 799.
Hauff Wilh.: *Cerșetoarea dela podul Artelor*, nr. 806—7.
Compayré G.: *Pestalozzi și educațiunea elementară* nrii 768—9.
Burnett Fr.: *Micul Lord* cu num. ilustrațiuni 747—8.
Gauthier Th.: *Moarta înamorată*, nuvele, 743—4.
Dauș Ludovic: *Satana*, (nuvele), 732—3.
Jules Verne: *Ocolul pământului în 80 de zile*. Descriere de călătorie cu numeroase ilustrațiuni, 661—664.
Alexandri: *Poezii populare* (culegere), 443—5.
Densușianu: *Cum și ce povestesc cronicari* nrii 452—3.
Hoffmann: *Povestiri extraordinare*, 458—9.
Dostoievsky: *Suflet de copil* (nuvele) 509—510.
Bolintineanu: *Elena* (roman original) 243—5.
Goga O.: *Poezii* nr. 286—7.
Bolintineanu: *Manoil* (roman original), 202—3.
Candrea și Densușianu: *Din popor*: Cum grăiește și simte țăranul român, 351—2.
Tane N.: *Nuvele* în 3 volume nrii 305—6, 353—4 și 355—6.
Dobrescu A.: *Mihnea Vodă și Dna Ghiajna*, nr. 406.
Adamescu Gh.: *Biografiile scriitorilor români* nr. 85.
Dumas A.: *Dama cu camelii* (teatru), 280—282.
Tolstoi: *Sonata Kreuzer*, nr. 364.
Tolstoi: *Invierea* 581—83.

Correspondență și contabilitate comercială:

I. C. Panțu: *Curs complet de correspondență comercială cu explicarea terminilor comerciali* Cor. 3.50.
I. C. Panțu: *Știința conturilor sau contabilitatea în partidă dublă* Cor. 4.—
I. C. Panțu: *Contabilitate la societăți colective, comandite și la societățile pe acțiuni* Cor. 1.20.
I. C. Panțu: *Al doilea capitol din contabilitatea dublă. Afaceri de credit cambial și afaceri de bancă*. Cor. 1.—

I. C. Panțu: *Procent, promil, interese și teoria conturilor curente* Cor. 3.—

Bibl. „Cosânzeana”.

Nr. 1. I. H. Fabre: *Din moravurile și porțile insectelor*, cu figuri. Trad. de M. Demetrescu. Prețul 30 fil.
Nr. 4—5 și 6. Ilie N. Gelep: *Pământul și omul*. Partea I. Asia. Prețul 75 fileri.
Nr. 7 și 8. Marin Demetrescu: *Lecturi geologice*. Prețul 50 fil.
Dr. B. Basiota: *Anemia (Lipsa de sânge)*. O consultație medicală 30 fil.
Dr. B. Basiota: *Despre lungoare (Febră tifoidă, tiphus abdominalis)* — 20 fil.

Cărți economice:

D. Alessiu: *Creșterea pasărilor domestice* Cor. 1.50
D. Alessiu: *Cultura arborilor roditori* C. 2.25
D. Alessiu: *Cultura legumelor* Cor. 2.75
George Maican: *Staturile cele mai de lipsă pentru prăsierea și folosirea legumelor*. Cu mai multe ilustrațiuni în text. Cor. —24
Capra (Vaca săracului) numeroasele folease ce poate aduce castratiunea caprelor. Studiu biologic, igienic și economic de A. Babeș și P. Oceanu Cor 1.—
Aurel Cosciuc: *Nutrirea animalelor de casă*. Op premeiat. Cu ilustrații în text. Cor. 1.50.
I. Georgescu: *Cartea plugarilor sau povestiri economice*. Cor. —50
N. Nicolaescu și G. Stoenescu institutori. *Călușa stuparilor* Cor. 3.—
Higiena și economia poporală, povestită de Moș Savu. Cor. 1.—
Minerva Cosma: *Album de broderii și teșături românești* (mare) Cor. 16.—
Minerva Cosma: *Modele de cusături românești*. Caietul I. —50. Caietul II. (colorat) 1.—
Cincinat Pavelescu: *Poezii* Cor. 3.
J. Novicow: *Emanciparea femeii* Cor. 2.—
Natalia Negru: *Mărturisiri*. Nuvele Cor. 2.—
M. Simionescu-Râmnicianu: *Propjilele artistice*. Articole teoretice și dări de samă C. 2.50
St. O. Iosif: *Cântece*. (Cel din urmă volum al regretatului poet). Ed. II-a Cor. 2.—
Dr. Pompil Cioban: *Creditul nostru*. Studiu economic-financiar Cor. 2.—
Albret Bloch și Paraf-Javal: *Substanța universală*. Trad. de Const. I. Cioranu. Cor. 1.—
D. D. Pătrășcanu: *Timotheiu Mucenicul* Cor. 2.—
D. D. Pătrășcanu: *Schițe și amintiri* C. 2.—
G. Maupassant: *Inima noastră*, roman C. 2.
I. T. Mera: *Din țări străine* Cor. 2.—
Bucura Dumbravă: *Pandurul* Cor. 3.—
Bucura Dumbravă: *Haiducul* Cor. 2.—
Jules Verne: *Castelul din Carpați*, roman din viața poporului român din Areal Cor. 2.40.
Iosif Moldovan dir. școlar: *Almanach portativ pe anul școlar 1913/14* compus pentru trebuințele preoților și învățătorilor români (legat. Cor. 1.—
Caton Theodorian: *Povestea unei odăi*. Prețul Cor. 2.—
Caton Theodorian: *La masa calicului*, nuvele și schițe Cor. 1.50.
A. Vlahuță: *Din trecutul nostru*. Ilustrații de Stoica Cor. 3.50.
A. Vlahuță: *Dreptate*, nuvele, Cor. 2.—
A. Vlahuță: *În vâltoare*, nuvele și impresii. Cor. 2.50.
Să se adauge separat 10—20—30 fileri de fiecare carte, ori notă muzicală.
Cereți gratis și franco catalogul Librăriei „Concordia!”

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI
MODERATE LA ADMINISTRA-
— TIA ACESTUI ZIAR. —
— TELEFON 750. —

Caut un scriitor

cu practică.

Dr. Gheorghe Gârda

advocat în

(Ge 2216)

Făget, (Făcsád).

Se caută-

o domnișoară

la copii de 4—6 ani. Se pre-
tinde cunoașterea limbii ro-
mâne și maghiare eventual
și germâne. — Informații se
primesc la **Administrația**
„Românului”. (Co 2218)

Bătăturile,

scorțoșenia pielii, ur-
ciorii de pe mâni și din
față încetează în decurs
de 1 și dacă folosiți
„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., franco
1 coroaă 40 fil., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la progl-
tor: Dr. E. FLESCH, farmacia la „COROANĂ” în Győr.

BRADOVKA GYULA

văpsitorie de haine, curățitorie chimică
și fabrică de spălat în aburi.

:: KASSA. ::

Se curăță sau se văpsește cât se poate de
frumos, haine de iarnă, blănzi, haine de dame,
bluze, toalete de bal.

Jachete de piele decolorate, se văpsec
într-o culoare închisă trairică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac
albe ca zăpada fără chlor.

În cazuri de doliu, se văpsec imediat hal-
nele în negru.

Firma pune mare preț pe expedierea cât se
poate de repede și punctual pe postă și în
provincie.

Odăjdii bisericesti, broderiile se curăță fru-
dos și cu multă îngrîșire. Ba 1243

Mă bucur

când cineva se cultivă și se străduiește să găsească calea către fericire!

Cei mai mari dușmani ai omeneirii, cei mai primejdioși nemișcatori ai fericirii omenești sunt bacciliile cari nu se pot vedea cu ochii liberi, pricinuitoarii celor mai multe boli molipsitoare! Contra acestor luptăm prin desinfecare.

E cunoscut, că între numeroase desinfecante în circulație cel mai sigur și mai căutat e

Lysol oform-ul,

răspândit în întreaga lume; de vânzare în toate farmaciile și drogheriile; **Prețul 80 fl.** cu distincția pentru întrebuințare. Interesanta și valoroasa carte: **Egészség és fertőtlenítés** (Sănătatea și desinfecarea) o trimite gratuit oricui:

Dr. Keleti és Murányi
fabrică chimică, UJPEST.

TELEFON: 11-75.

No 1723

Mokos Sándor

VOPSEȘTEI CURĂȚEȘTEI

Primește spre vopsire și curățire chimică baine de femei, bărbați și copii. Pentru comoditatea on. public am deschis o prăvălie în Zöldfa-Passage nr. 93. — Spăl guleri și manșete în mod excepțional.

Fabrica: strada Körbe nr. 13.

Localuri colective: în Zöldfa-Passage nr. 93

— Prețuri fixe! —

Mokos Sándor
Oradea-mare (Nagyvárad).

Ceasornice,
Bijuterii,

Gramofoane, Plăci.

Chiar și pentru
plătiri în rate.

Rog să ni-se
trimeată
oferile!

Ceasornice „Strap”, dela 5 cor. în sus, *inelo-llere* 80 fileri. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de articli pentru sport și lampe electrice pentru buzunar! Pentru ceasornicele și gramofoanele noui se dă garanție de 10 ani, iar pentru reparație o garanție de 5 ani. Atelier de reparare pentru ceasornice, bijuterii, gramofoane. Schimb de aur și argint zdrobit. Tóth József, Cronometru și orologier artistic, *Seghedin* (Szeged) Dugonics-ter. Nr. 11. Numeroase scrisori de recunoștință. Prețurile ilustrat gratis. Permanent nou-tăți de plăci românești.

Alte K. K. Feldapotheke

WIEN, I. Stefansplatz 8.

Depozit de toffelul de preparate farmacologice și cosmetice din țară și străinătate.

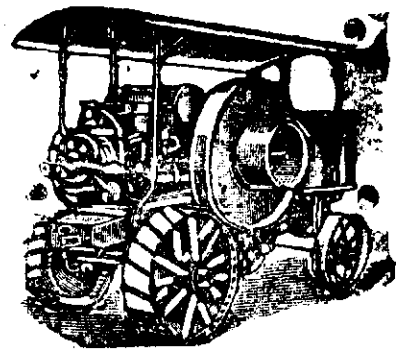
CREMĂ HAZELINE. Cel mai probat cosmetic pentru piele crispată aspră și pentru inflamațiuni de piele de orice natură. — Tubul costă cor. 2.10 și 1.20

POMADĂ ORIENTALĂ împotriva petelor și pisturilor de pe față cor. 1.00
La aceasta săpun : : : : : —70 fl.

PETROSOL fluid împotriva asudării picioarelor efect sigur, prețul cor. 1.20 (E 1950)

Go 2079

Cele mai excelente și mai probate.

Garnituri de imblătit — automobile.
Sdrobitoare de piatră — automobile.
Fireze și mașini de crepat, automobile,
Motoare cu benzină, absorbitoare de gaz și cu ulei brut.

Instalațiuni pentru mori.

Pluguri cu motor, cari se pot întrebuința și pentru imblătit și pentru transportarea de greutate.

Kellner és Schanzer
BUDAPEST, Kálmán-utca nr. 3.

Délczeg Pál

PIETRAR

BISTRIȚA, (vis-à-vis) de cimitirul evanghelic.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra magazinului de și atelierului de piatrărie. — Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, labrador etc. Execută toffelul de lucrări de piatrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum în monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri în stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin — Prospecte și desene la dorință trimet gratis și franco. — Renumita mea firmă să nu o confundați cu alte firme similare. (Na 1347)

INGINER

CAROL GRAEFF

birou tehnic și întreprindere de instalațiuni
Bistrița (Besztercze) str. Ungur nr. 25.

Execută lucrări pentru lumnatul central cu electricitate, curent slab, apaducte și canalizare, în orice mărime și execuțiune. Liferează motoare, mașini industriale, transmisiuni, aparate medicale și pentru semnale, fiere de căleat cu electricitate, aparate pentru încălzit și fert. Execută schițe, proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligamente.

Pentru lucrările executate garanție pe mai mulți ani. Întreprinderea aceasta nu e provizorie.

Magazin permanent de toffelul de
lampe electrice și material de instalațiuni.

Plătiri în rate!

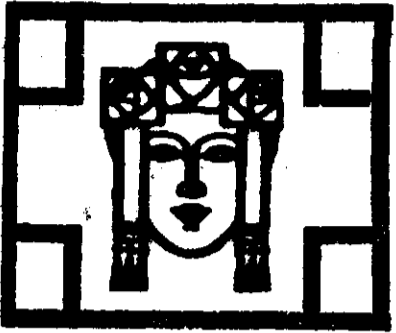
Condițiuni favorabile de plătire!

Plătiri în rate!

(Ga 1349)

FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ - (FOGARAS),
piața cetății.

Produceți fotografiile cele mai moderne, măriti de fotografiile familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu preferințe cele mai ieftine. Execută cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pe pietri monumentale, după orice fotografie. **Pi 1945**

Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

F. HACK

mecanic

Sibiu-Nagyszeben, Dragoner-wache nr. 2.
lângă **WILHELM ANDREE.**

Execută totfelul de lucrări în branșa aceasta și anume:
mașini de cusut, biciclete, gramofone, aparate cinematografice, aparate fotografice, instrumente speciale și brevetate, precum și introducerea curentului electric și rețea telefonică.

Serviciu prompt și conștiințios. :: :: :: Prețuri ieftine.

Premiat Expoziția internaț. de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur
Expoziția univ. din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur

La

„Croitoria universală”

I. PETRAȘCU

SIBIU, Str. Cisnădiei 30

Telefon nr. 172.

: Croitorie civilă și militară :

Mare depozit de stofe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare. (1845-80).

prima fabrică ardeleană de matrațe, de sârmă, de stofă, de sârmă pentru garduri și matrațe cu coardă.

Cluj (Kolozsvár)

Egyetem-utca 7 și Petőfi-utca nr. 13.

(Le 1788)

Oferă țesături de sârmă, garduri și porți de gală pentru grădini, păduri, vii, morminte etc., sârmă pentru garduri la curtea de galițe, matrațe de sârmă cu prețuri convenabile, deja dela 30 fil. în sus. Prețurent ilustrat cu provocare la ziarul acesta se trimite gratis și franco.

CELE MAI EXCELENTE

CEASURI DE TURN

(Pa 2103)

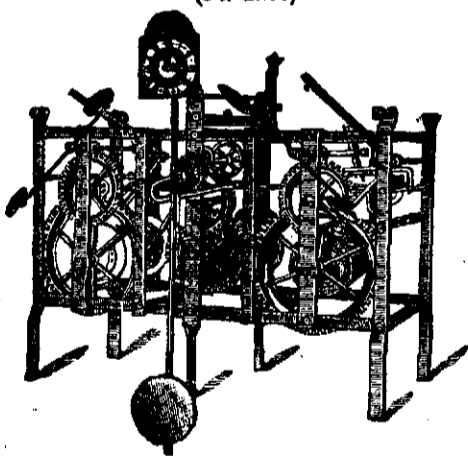
execută din oțel, fier și aramă precum și repararea precisă a acestora pe lângă garanță.

Papp Kálmán

fabricant de ceasuri pentru turn

Temesvár-Gyárváros, Fő-u. 34.

— Prospecte gratis. —
La dorință merg pe cheltuiala mea la fața locului. —

SZLANNÁR ÉS RÓTH

întreprindere de pictură de sticlă, altare, biserici și sticlărie decorativă

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Uri nr. 14.

(Sa 2166)

Execută foarte frumos pictarea de sticlă, biserici, altare, icoane și fresco, totfelul de lucrări de marmoră. Execută decorațiuni de sticlă, lucrări de mozaic italiene și americane. Aurituri și pictarea tablourilor staționare.

Prima specialistă vieneză de corsete

JOSEFINA BINDER

LUGOJ, strada Bonnaz numărul 13.

(Bi 2197)

Imi iau voia a atrage luarea a-minte a onor. dame din Lugoj și împrejurime asupra corsetelor mele fără balene, cari formează o talie frumoasă, fără de a strânge sau apăsa.

Ajunge o singură încercare pentru a se convinge despre bunătatea acestora. Prețul e foarte convenabil, cel mai ieftin deja 8 coroane.

Recomandându-mă deosebitului sprijin, semnez eu distinsă stimă și considerație, gata de a servi on. public.

Fiecare corset este produsul meu propriu și nu marfă de fabrică. Se efectuează corsete și corsage după măsură.

Corsete pentru ținută dreaptă, bandage de dame pentru anumite stări, pentru vătămătură și altele se găsesc aici în mare asortiment

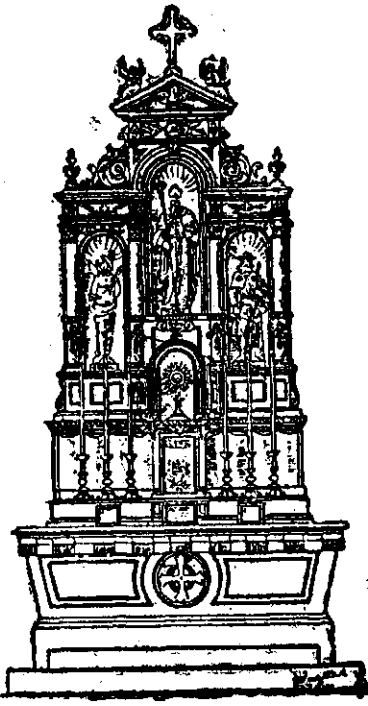
Se primesc reparațiuni și se efectuează — ieftin.

JOSEFINA BINDER.

Su 1920

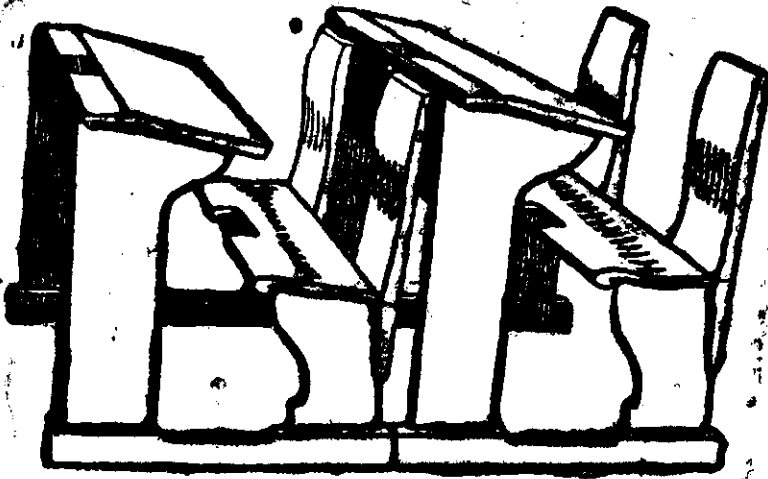
Szubotha István

atoller de construcție de altare și de aurire artistică
Budapest, VIII., Hunyadi-u. 26 sz.

Oferă on. preoștii gr. ort. și gr. cat. lucrări de sculptură, iconostase, altare, amvoane, fântâni pentru botez, coșciugul Domnului, statue, icoane staționare, scaune duhovnicești. Lucrări de aurire și pictură executată artistic dela cele mai simple până la cele mai decorate. Primește spre renovare și pictare iconostase și altare vechi. — Prețurile nu am dar cu proiecte artistice și prospecte convenabile servesc gratis. — Pentru primirea lucrărilor merg la fața locului pe cheltuiala proprie.

CORNEL JUCU

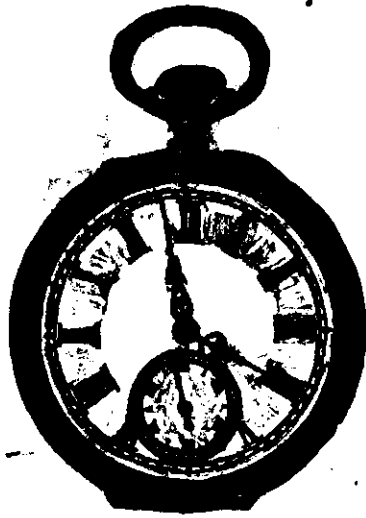
mare stabiliment
pentru aranja-
mente moderne
de școlă și bi-
serici. ::

LUGOS,

strada Hunyadi nr.
11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ja 762

Ba 1465

Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai moderne juvaericele atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazăie de 10 ani cu prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János,

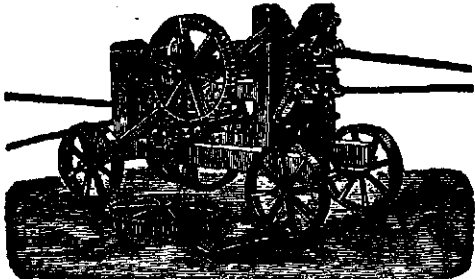
orologier în Szeghedin (SZEGED).

Cățalog cu 2000 chipuri se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul”, (adecă scriu că a cellui „anunțul în „Românul”).

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Ha 1877

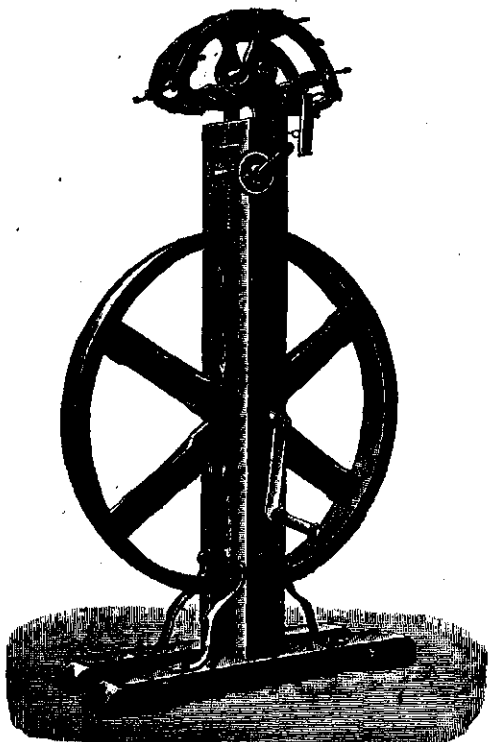

Mașini funării și unelte ca specialitate de
pentru funării ani îndelungați se execută
solid în fabrica de mașini

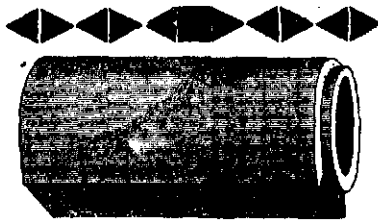
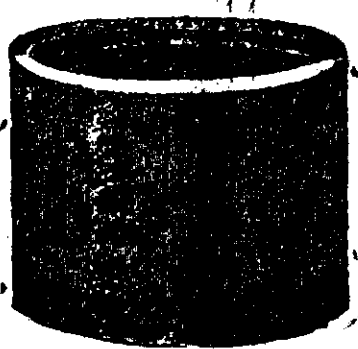
ADAM HAUKE

APATIN. UNGARIA.

Cu modele stau cu plăcere la dispoziție.

(Zi 2008)

FRĂȚII ZSIBRITA

Intreprindere pentru zidiri și fa-
brică pentru articli de ciment.

VERSECZ (Vârșeț), Pancsovai-ut nrul 57.

Aducem la cunoștința On. public că ținem permanent în depozit următoarele produse. — Vase de ciment pentru soluțiuni de piatră vântată pentru vii, în mărime dela 200 până la 600 litri. Filtre de beton și țevi pentru canale dela un diametru de 10 până la 100 cm. vălaia pentru porci și vite etc. — Primim și executăm așezări de asfalt și beton, bazine de beton de fier în toate mărimile, iesle din beton de fier, stâlpi, trepte stabile și atârătoare din ciment sau fer lucrat artistic, canalizări, poduri și filtre precum și totfelul de lucrări în bransa de ciment și asfalt.

La cerere în persoană sau scris, stăm cu
:: plăcere la dispoziție cu oferte. ::

HOTEL „BOULEVARD”

SIBIU.
NAGYSZEBEN.

Zidit din nou s'a deschis în 1 Mai 1914.
Este situat în cel mai cercetat și mai frumos loc în oraș. Priveliște admirabilă.
60 camere elegante moderne. Incălzire centrală, electricitate, apă caldă și rece, lift, garaj p. automobile, automobil la fiecare tren. Restaurant propriu excelent.

Camere dela 3 cor. în sus.

Ha 2187

Roagă binevoitor sprijin arendatorii:

HAYDEKER și KASPER.